

Aldaketa politikoak eragiteko, kontrabotere sindikismoa

JULE GOIKOETXEA • IMANOL KARRERA
ARGITXU DUFAU • IGOR ARROYO
ZIPRE, HEGO AFRIKA
ETA URUGUAIKO ESPERIENTZIAK

PROGRAMA
SOZIOEKONOMIKOA ALETUZ
EDITORIALA • LIBURU ERRESEINA
GOMENDIOAK

Talaiaren 20. alea duzu esku artean, gogoetarako gunea; argitalpenbatez, hausnarketa eta eztabaidarako espazio ere izan nahi duena. Ale honetan sindikalismoaren eta aldaketa politikoaren arteko harremana aztertuko da, askapen mugimendua fase politiko berrirako berregituratzen ari den unean. Hau da, askapen prozesuaren fase berrian sindikalismoak bete beharreko funtzioez gogoetatuko da. Horretarako, hiru bloke nagusitan bildu dira sindikalismotik mahai gainean ditugun erronkak.

Hasteko, euskal prozesu politikoaren garapena aztertu da, lurraldez-lurralde. Nafarroan zein Ipar Euskal Herrian azken hamarkadaren balorazioa egin eta aurretik ditugun erronka eta eginbeharrak planteatu ditugu, Argitxu Dufau Ipar Euskal Herriko eta Imanol Karrera Nafarroako bozeramaleen eskutik. Bigarrenik, nazioarteko hiru askapen mugimenduren eredu politiko-organizatiboak aztertu ditugu, Euskal Herrian irekitzen ari garen fase politiko berriaren nondik norakoez gogoetatzen lagunduko digutelakoan: Hegoafrika, Uruguai eta Zipre. As-

moa, hiru prozesu politiko horietan sindikalismoak jokatzeko duen funtzioa aztertzea izan da, guretzat baliagarriak izan daitezkeen ikaspenak atera asmoz, ondo egindakoez ikasi eta korapilo nagusiak identifikatzeko saiakera eginda. Horretarako hiru kasuak aztertzen dituen erreportaje eta infografia bat osatu ditugu. Azkenik, estatugintzak, estatu egiturek, instituzioek... askapen eta eraldaketa prozesuetan jokatzeko duten paperaz hausnarketa gaurkotu dugu, parte hartze eta interpelazio instituzionalen arreta berezia jarrita. Ildo horretan Jule Goikoetxearen elkarrizketa jaso dugu, estatuaren irakurketa feminista egiteko. Bestalde, Alvaro Garcia Lineraren *El concepto de Estado en Marx* liburuaren erreseina egin dugu, estatuak eraldaketa prozesuetan jokatzeko duen paperaz eztabaidatzeko. Eta, bukatzeko, LABen parte-hartze eta interpelazio instituzionalaren ildoaz ere jardun gara.

Gai guzti horiek kokatu eta LABen posizioaz hitz egiteko editoriala idatzi eta LABen koordinatzaile orokorra den Igor Arroyo elkarrizketatu dugu.

TALAI 20 |
ALDAKETA POLITIKOAK ERAGITEKO
KONTRABOTERE SINDIKALISMOA
2026KO UDA

- 03** JULE GOIKOETXEA
- 07** IMANOL KARRERA
- 11** ARGITXU DUFAU
- 14** ZIPRE, HEGO AFRIKA ETA URUGUAIKO ESPERIENTZIAK
- 20** IGOR ARROYO
- 23** PROGRAMA SOZIOEKONOMIKOA ALETUZ
- 26** EDITORIALA
- 29** LIBURU ERRESEINA
- 31** GOMENDIOAK

Tienes entre manos el número 20 de la revista Talaia, un espacio para la reflexión. En este número, hemos abordado los retos del sindicalismo sociopolítico en un momento especialmente significativo desde el punto de vista político en nuestro país. En concreto, hemos reflexionado sobre tres cuestiones. Por un lado, hemos analizado la situación en la que se encuentra el proceso político de liberación en Euskal Herria. Por otro, hemos realizado un análisis de distintas formas político-organizativas que pueden servir como referencia a nivel internacional, con el objetivo de extraer aprendizajes útiles para nuestro propio contexto. Y, por último, hemos reflexionado sobre el papel que desempeñan el Estado y las instituciones en los procesos de cambio político y liberación nacional. ■

Aldizkari honen edukia Creative Commons - Aitortu - Partekatu berdin lizentzia baten pean daude.

Lizentzia honekin, edukia kopiatu, banatu eta erakutsi zein lan eratorriak egin ahal izango dituzu, beti ere ondorengo baldintzak betez:

- Edukiaren jatorrizko egilea aipatu behar duzu.
- Edukiaren aldatetarik egin baduzu, edo lan eratorri bat sortzen baduzu eta hau banatzekotan, honako lizentzia honen baldintza beretan egin beharko duzu.

Los contenidos de esta publicación están bajo licencia Creative Commons - Reconocimiento - Compartir igual.

Con esta licencia eres libre de compartir, copiar y redistribuir el material así como de crear trabajos adaptados, siempre bajo las siguientes condiciones:

- Debes reconocer adecuadamente la autoría.
- Si creas un trabajo derivado, debes difundir las contribuciones bajo la misma licencia que el original.

«Estatua da masiboki
hiltzeko asmatu dugun
gauzarik eraginkorrena,
baina baita masiboki
berdintasuna sortzeko
dugun gauzarik
eraginkorrena»

JULE GOIKOETXEA » Filosofoa

GESSAMÍ FORNER . PIKARA MAGAZINE | CC BY-NC-ND

Artikulu hau Mireia Vehík eta Georgina Mongek ONZE aldizkarirako Jule Goikoetxeari egindako elkarrizketaren euskarazko bertsio laburtua da. Elkarrizketa osorik: www.iparhegoa.eus-en.

Jule Goikoetxea filosofoa, idazlea eta aktibista da. Bere ekarpen teoriko, literario eta politikoengatik da ezaguna. Bere azken liburuak, *Politeismo Bastarta: lau egun Angela Davisekin*, etorkizun anitzez sortutako kosmobisio berri batera garamatza. Elkarrizketa honetan Estatuari, Feminismoari eta Ezkerrari buruz galdetu diogu.

Nola azaltzen duzu demokratizazioaren kontzeptua eta zer harreman du nazio konfigurazioarekin, edo herri batek bere burua gobernatzeko duen gaitasunarekin?

Demokraziaren pribatizazioa liburuan nioen ezin zarela gobernatu gobernatzeko gaitasunik ez baduzu. Eta zerk gaitzen zaitu gobernatzeko? Hasteko, zure gorputz organikoa eta gorputz politiko indibiduala eta kolektiboa osasuntsu mantentzeko gai izan behar duzu, hau da, biztanleriak, bere burua gobernatu ahal izateko,

irakurtzeko, idazteko, sendatzeko, jolasteko, argudiatzeko, lan egiteko eta borrokatzeko gaitasuna eman-go dioten egitura politikoak garatu behar ditu. Horretarako, hezkuntza publikoa, komunitarioa, nahi dena, baina masiboa eta derrigorrezkoa izan behar du, osasun-sistema bezalaxe, gizarte-zerbitzuak, guztientzako etxebizitza, ziurtasuna, denbora eta abar behar dira, eta, horretarako, mota guztietako erakundeak behar ditugu, eta ez hauteskontziak lau urtean behin bozkatzeko. Hori ahalbi-

detzen duten egitura politiko horiei, hemen, Estatua esan diegu, Estatua izanik masiboki hiltzeko asmatu dugun gauzarik eraginkorrena, baina baita masiboki berdintasuna sortzeko dugun gauzarik eraginkorrena.

Zer genero-irakurketa egiten duzu demokratizazioaz?

Lehenik, desjabetzea, Estatua eta patriarkatua erlazionatzeko, munduko estatu guztietan, emakume eta gizonen arteko kapitalen, denbora- eta balio ekonomiko, kultural eta sozialaren desberdintasuna aztertu behar da. Bigarrenik, nik ez dut "genero-irakurketez" hitz egiten, bere garaian, eta gaur egun ere, toki askotan beharrezkoa eta urratzailea izan da "genero" kontzeptua, baina feminismoa "generoaz" harago doala ere ezkuta dezake. Are gehiago, "generoaz" gutxiago eta sexualizazioaz eta arrazakeriaz gehiago hitz egin behar dela uste dut, zenbait korronteetan "generoa" sexualizazioa eta arrazali-

zazioa are gehiago biologizatzeke erabiltzen baita, “gene-roa” eraiki egiten dela esanez, baina sexua ez, arraza ez, eta abar, eta horrek esparru bate-ra eramaten zaitu: emakume eta gizon jaiotzen zara (beltza, zuria, marroia...), eta gero, pol-tsaxo bat eta ile luzea jartzen dizute (“gauza kulturalak”), eta, hala, emakume ona izatera! Ba ez. Hori lokatz esentzialistan galduta egotea da. Emakume egiten zaituena ez da bulba, baizik eta gutxiago kobratzen duzula eta lan gehiago egiten duzula zure familiako edo komunitateko gizonen bano, baina gutxiago hitz egiten duzu, eta denbora, espazio, baliabide, kapital ekonomiko eta kultural gutxiago dituzu. Klase edo talde politiko-ekonomikoez ari gara, ez klase naturalez. Eta, beraz, talde edo klase horien existentziaren azalpena politiko-ekonomikoa behar da, ez biologikoa, ez sinbolikoa, ez behintzat esparru dikotomiko ilustratu horretatik, non biologia kulturari edo biologia politikari kontrajartzen zaion eta materiala sinbolikoa. Erlazio materialetan oinarritzen ez diren dominazio-sistemak daudela defendatzea idealista da eta biologismo esentzialistara darama.

Izan ere, zure azken liburuan, *Politeismo Bastartan*, zehazki idazten duzu kategorien konfigurazioaz marmelada baten metafora erabiliz, “marrubi-marmelada ez da existitzen den gauza bat, gero marrubiak, azukrea eta limoi-zukua gehitzen zaizkiona, baizik eta marrubien, azukrearen eta limoi-zukuaren arteko erlazio jakin batek marrubi-marmelada sortzen du”.

Horregatik, “pribatizazio prozesuen genero irakurketez” hitz egin baino, pribatizazio patriarkal, arrazial eta kapitalistaz hitz egin behar da. “Gene-roaz” ari bagara, badirudi emakume

“ DESJABETZEA,
ESTATUA ETA
PATRIARKATUA
ERLAZIONATZEKO,
EMAKUME ETA
GIZONEN ARTEKO
KAPITALEN,
DENBORAREN ETA
BALIO EKONOMIKO,
KULTURAL ETA
SOZIALAREN
DESBERDINTASUNA
AZTERTU
BEHAR DA ”

izateak ez duela zerikusirik lanaren eta ekoizpenaren kontzeptuarekin. Baina proletarioak sortzen dituen produkzio-harreman jakin batzuk diren bezala, produkzio-harreman jakin batzuk dira emakumeak eta arrazializatuak sortzen dituztenak. Horregatik, eskola-jantokiak pribatizatzen dituzunean, ume asko etxera itzultzen dira bazkaltzera eta janari hori emakumeek egiten dute, eta gainera doan! Hau da, lan-karga ez ezik, lan-karga ez ordaindua handitzen da, ez baitute kobratzen. Esklabutza deitzen da, ez maitasuna! Etxeko langile “internoek” (%97 emakumeak dira eta gehienak migratuak) ez dute maitasunagatik lan egiten, baina gainerako emakumeek ere ez, e! Bizirik

irauteko da. Emakumeek eta arrazializatuak hitz egiten dutenean marxismotik datozen alderdi eta sindikatuek, hiztegi marxista alde batera uzten dute eta “kolektibo zaurgarri” bilakatzen gara, baina “proletarioa” ez da kolektibo zaurgarri bat, ez? Klase bat da, bere klase frakzioekin. Emakumea ez da ezpainak martzotzen dituen X kromosoma bat! Eta beltz egiten zaituena ez da MC1R genea... Ez gara kolektibo zaurgarriak eta Angela Merkelek edo Benyocek doako lanik ez egiteak ez du ezertan aldatzen egiturazko azterketa materialista hau. Eta Patxik orain lan ordaindu gabeko minutu gehiago sartzeak parrakean seme-alabekin, ezta ere.

Espainiako Erresuma estatu patriarkala al da? Zer zentzutan?

Arazak badaude, arraza-sistema eta estatu arrazista dago, gizonak eta emakumeak badaude, patriarkatua dago eta, beraz, estatu patriarkala, eta proletarioak badaude burgesak daudelako da, eta zentzu zabalagoan, gorputzak, lurraldeak eta dirua merkantilizatzen badira, kapitalismoa dago, eta, beraz, estatu kapitalista. Berdina Euskal Herrian, ez dugu estatutik baina estatu erakunde asko ditugu.

Nolakoa izango litzateke boterearen azterketa feminista?

Ez dago boterearen azterketa eta, bestalde, boterearen azterketa feminista: edo zure boterearen azterketa feminista da, edo patriarkala da. Estatuaren azterketa materialistak eta ez-patriarkalak erantzun behar du nola birstortzen den gizonen eta emakumeen botere ekonomiko, kultur eta sozialaren arteko desberdinkeria munduko herrialde guztietan, biak ere langileak eta komunitate berekoak izanik. Une honetan, ezkerreko alderdiek, sindikatuek eta

gizarte-mugimendu gehienek, bai estatu espainiarrean eta frantsesean, bai Euskal Herrian, ez dute analisi serio eta ez patriarkalik, gizonak eta emakumeak, jaiotzen ez direnak, materialki nola sortzen diren azaltzeko. Beraz, ezin dute erantzun termino materialistetan zergatik diren emakumeak proletarioen proletarioak. Menderatze patriarkal eta arrazistaren azterketa esentzialista, idealista eta biologista dute. Ezkerrak oso erreformista izateko joera du gizon zuria zeharkatzen ez duten menderatze-sistemei dagokienez. Alderdien eta sindikatuen programetan ez dago plan apurtzailerik, erreformistak dira familia heteropatriarkalarekiko, eta, beraz, jarrera erreformista eta kontserbadorea dute patriarkatu kolonialarekiko.

Erantzuiguzu orduan, zergatik dago gizonen eta emakumeen arteko boterearen eta kapital ekonomiko, kultural eta sozialaren arteko alde hori munduko estatu guztietan, biak langileak izanik?

Estatua harreman soziala da, eta ez tresna edo subjektu soil bat, eta are gutxiago tresna edo subjektu neutral bat. Poulantzasek zioen Estatua klase-indarren arteko orekaren kondentsazio material bat dela, Estatuak oreka hori eratzen laguntzen duen neurrian, hori besterik gabe islatu beharrean. Beraz, estatu kapitalista ez da berezko entitate bat, baizik eta indar-erlazio bat, eta, zehazkiago, klaseen eta klase-frakzioen arteko erlazio horren kondentsazio materiala. Jessop jaunak gaineratuko du, lehenik eta behin, estatu forma aztertu behar dugula selektibitate estrategikoko patroiz espezifikiko bat duen erakunde-multzo konplexu gisa, eta horrek esan nahi du Estatuaren matrizearen

eta indar desberdinen estrategien arteko elkarrekintzak azaltzen duela Estatuaren izaera. Patriarkatuak, menderatze maskulinoaren sistema gisa, sistema izateko eta nagusi izateko, klase patriarkalak behar ditu, klase indarren kondentsazio materiala baita Estatu oro.

Eta zer lotura du boterearen erreprodukzioarekin eta erreprodukzio sozialarekin?

Erreprodukzio sozialaren gaia ondo argitzen duen adibide bat dira familia kontziliazio-legeak, amatasun- eta aitatasun-bajaren legeak,

edo familia zehatz batzuek ume bakoitzeko diruz laguntzen dituzten politika publikoak. Horiek guztiek ondorio kontraesankorrak dituzte, ez bakarrik dimentsio funtzionalen eta espazio-denbora ardatzean, baita dimentsioen artean ere. Kontziliazio- eta amatasun-legeak estatu-aparatuetatik ezartzen dira, ordaindutako lanean, ordaindu gabekoan eta esparru publiko soziopolitikoan “emakumeen ongizatea handitzeko” helburuarekin. Baina normalean gertatzen dena da lege horiek emakumeak lan-merkatutik kanpo uzten dituztela: emakumeak dira ordaindutako lana uzten dutenak (lehen dimentsioa), ordaindu gabeko lan-karga handituz “zaintza” bidez (bigarren dimentsioa) eta denbora eta esparru politiko-sozialean duten partehartzea murriztuz (laugarren dimentsioa). Horrek, aldi berean, Estatuaren sistema hetero-burges-familiarista indartzea dakar (hirugarren dimentsioa), emakumeek gizonen baliabideekiko, jabetzekiko eta soldatekiko duten mendekotasuna handitzen duelako. Aldiz, aita bihurtzen diren gizonak, aldi berean, lan ordainduan (lehen dimentsioa) emandako denbora handitzen dute, beren bikote emakumeak direlako kontziliaziarako eszedentziak eskatzen dituztenak (% 92 emakumeak), hau da, seme-alabak “zaintzen” doan lan egiteko. Horrela, gizonen kapital ekonomikoa handitu egiten da, eta emakumeena, aldiz, murriztu. Espainiako Bankuaren arabera, lehenengo seme-alaba jaio eta hurrengo urtean, emakumeek %11,2ko diru-sarreraren galera izan dute aurreko egoerarekin alderatuta, eta aita direnen diru-sarrerak %0,15 eta %5 artean igotzen dira. Horrela, lehen seme-alaba jaio eta hamar urtera, emakumeen diru-sarrerak %33ko murrizketan egonkortu dira.

“ PROLETARIOAK
SORTZEN DITUENA
PRODUKZIO-
HARREMAN JAKIN
BATZUK DIREN
BEZALA, PRODUKZIO-
HARREMAN JAKIN
BATZUK DIRA
EMAKUMEAK ETA
ARRAZIALIZATUAK
SORTZEN
DITUZTENAK ”

Orduan, zer politika publiko feminista lirateke ezinbestekoak estatu bat demokratizazioaren zerbitzura jarri ahal izateko?

Agian, beharrezkoak diren politika publikoak zerrendatu baino gehiago, estatu patriarkal horren funtzionamenduan arreta jartzea da lehentasuna: ez baitira soilik politika publikoak, baizik eta lan-erregimenak, legeak egiteko erabiltzen diren lan-sailkapenak. Gogora ditzagun etxeko langileak, kualifikazio bera izanik metalekoak baino hiru aldiz gutxiago kobratzen dutenak. Eta lege guztiei buruz ari naiz, Atzerritar Legea barne, bai eta arau guztiei buruz ere, hainbat erakundetatik datozenak, ez bakarrik Estatuaren aparatutik. Esan dugu, Estatua patriarkala da klase patriarkalak dituelako, hainbat sistema funtzional eta eragile patriarkal, beren estrategia patriarkal propioekin, funtzionarioetatik hasi eta lege hauek proposatzen dituzten alderdi politiko eta sindikatuetatik pasa eta hori guztia legeztatzen duen sistema judizialeraino, emakumeen lan ez-ordaindua legeztatzen duena. Baina baita ordaindu gabeko lan horretan oinarritzen den osasun- eta hezkuntza-aparatu osoa ere, zeinak, poliziarekin batera, emakumeak baztertzen eta desjabetzen dituen lege horiek betetzen direla eta iruzurrik ez dagoela ziurtatzen baitute. Eta emakumeak gizonen baino lan gehiago egiten dutela (izan klasean izan familian) eta gizonak baino gutxiago kobratzen dutela (izan lanean, izan familian) ziurtatzen duten eragile horiek guztiak dira patriarkatuaren polizia informala. Zaintza-bigilantzia sistema patriarkalak bizirauteko biolentzia zuzen ikaragarria behar du: milioika bortxaketa egunean, milaka erailketa egunean, eta biolentzia hori gizo-

“**EZKERRAK
OSO ERREFORMISTA
IZATEKO JOERA
DU GIZON ZURIA
ZEHARKATZEN EZ
DUTEN MENDERATZE-
SISTEMEI
DAGOKIENEZ**”

nek eragiten dute, 55 mila emakume akabatu zituzten lehengo urtean familiako gizon horiek.

Lan erreproduktiboa egiten dutenak dira...

Ez. Ez da lan erreproduktiboa, lan produktiboa da. Emakumeak bizitza doan produzitzen dute, eta “erreproduktzio-lana” eta “zaintza-lana” deitzen diote askok lan hori naturalizatzeke eta ugalketa biologikoarekin lotzeko, baina erreproduktzio-, etxe- eta zaintza-lanak gizonen egiten ez duten lana da, besterik gabe, lan horiek ez baitira eginkizun zehatz bat, produktio-erlazio bat baizik, familia guztietan ematen den produktio-erlazioa, langile edo kapitalista, zuri edo ez zuri, euskaldun edo txinatar izan, eta horrek guztiak berresten du nolabaiteko koherentzia estrukturala estatu-boterearen jardueran, esta-

tu-botere “patriarkal” izenda daitekeena.

Nola berreskura dezakete estatuek beren subiranotasuna, trumpismo autoritarioetan erori gabe, eta nola lagun dezake feminismoak berreskuratze horretan?

Gobernatzeko gaitasuna berreskuratzeke sortu behar diren estatu motak oso bestelakoak izan behar dute baina horretarako estatua zer den ulertu beharra dago eta uste dut, oro har, estatufobia handia dagoela eta imajinario txikia. Estatu trans-sozialistak proposatzen ditugunean indiferentzia. Estatu feministak proposatzean ditugunean haserre. Badago ezkerrean korrante kontserbadore eta normatibo oso zabala zeinak dena aldatu nahi duen ezer ez aldatzeko. Erreforma neokenesianoak bakarrik proposatzen dira, eta berrindustrializazio sozialdemokrata bat. Proposatzen diren etorkizun berriak iraganeko fotokopiak dira. Ez da onartu nahi patriarkatu modernoak, koloniala eta kapitalista dela, desjabetze globaleko sistema ekonomiko bat dela, non familia bortxazko ekoizpen global horren unitatea den. Baina patriarkatuaren azterketa ekonomiko globala egiten dugunean, ezkerreko erakunde eta eragile askok diote familia patriarkala ez dela unitate ekonomiko bat, gauza kulturala baizik. Eta ezin zara kulturarekin sartu, zeren eta “multikulturalismoa, bla, bla, bla”. Laburbilduz, ezkerreko alderdi eta sindikatu batzuentzat mundu osoan borroka gaitezke esplotazio kapitalistaren aurka, esplotazioa unibertsala delako, baina emakumeen desjabetzea, aldiz, kulturala eta identitarioa da, ez materiala ezta unibertsala. Eta horrelaxe bilakatu da ezkerrearen krisia gizen, eder eta kolosal. ■

Sindicalismo transformador: herramienta imprescindible para el cambio social en Navarra

IMANOL KARRERA » Portavoz de LAB en Navarra

El pasado año se cumplieron 10 años del vuelco electoral que apartó a la derecha navarra de las principales instituciones de nuestro territorio, una situación que a día de hoy les resulta insoportable. El sindicalismo socio-político que representa LAB se implicó de manera generosa en una lucha que implicaba una cooperación con diferentes actores socio-políticos no exenta de tensiones y contradicciones, pero sin la cual era imposible aquel objetivo común y concreto. El reto mereció la pena, como lo merece también seguir implicándose en un proceso de democratización y transformación política más allá de la simple fiscalización de las instituciones. El presente reportaje pretende, desde la perspectiva socio-política, abordar las claves para que el sindicalismo transformador contribuya honestamente al cambio en Navarra. Con firmeza, determinación y tensión creativa, desde los centros de trabajo y las calles.

Lo sucedido en Navarra en mayo de 2015 fue más que un cambio de Gobierno; algo que parecía impensable se hizo realidad: el bloque político que había gobernado las principales instituciones navarras desde la transición pasó a la oposición, y una mujer *abertzale* se convirtió por primera vez en la nueva Presidenta de Navarra. El cambio institucional fue posible gracias al producido previamente a nivel social, en el sentido común colectivo de una

parte mayoritaria de la ciudadanía, fruto de la acumulación de agravios en amplios sectores de la sociedad y la incapacidad del sistema institucional denominado "Régimen" de absorber la insatisfacción generalizada.

Se daban las condiciones objetivas para ello: la crisis del 2008 puso en solfa la gestión económica de UPN con los recortes en los servicios públicos, con la desaparición de Caja Navarra como máximo exponente. Pero dichas condiciones no serían suficientes de no ser por la impresionante activación popular sostenida durante años que impregno capas y sectores diversos de toda la sociedad navarra: las seis Huelgas Generales convocadas por el sindicalismo de contrapoder *abertzale*,

le, las huelgas en los servicios públicos lideradas por LAB, la denuncia de la corrupción ejercida por Kontuz, el masivo ejercicio de pedagogía popular de la iniciativa "1512-2012 Nafarroa Bizirik"... La lucha ideológica y movilización social quebró las dos coartadas ideológicas del Régimen conservador y españolista: la supuesta "buena gestión" y la apropiación de la, igualmente supuesta, "identidad de Navarra".

En ese momento el mencionado sindicalismo de contrapoder *abertzale* no fue equidistante y se implicó sin complejos en una lucha que suponía asumir condiciones y reivindicaciones que iban a encontrar importantes límites, pero que, a su vez, eran imprescindibles para poder abrir las puertas y emprender el camino del cambio social. Esa condición insuficiente e imprescindible, hizo, como se ha dicho anteriormente, que lo ocurrido en 2015 no fuera un mero cambio de Gobierno, sino un proceso político y social dinámico en sus formas, que todavía hoy sigue abierto y en el que es posible avanzar.

“ EL CAMBIO
INSTITUCIONAL FUE
POSIBLE GRACIAS
AL PRODUCIDO
PREVIAMENTE A
NIVEL SOCIAL ”

Como dice Álvaro García Linera «la gente no lucha porque esta oprimida, sino porque tiene la esperanza de superar dicha opresión». En aquel contexto de cambio, el sindicalismo estuvo a la altura de esa expectativa expresando toda posibilidad de avanzar. Hoy, el sindicalismo está llamado a ser una herramienta de transformación para seguir jugando un papel fundamental en ese mis-

mo sentido. Así, más allá del papel de mero espectador o de consumidor que “siempre tiene la razón”, es necesaria una práctica unida a conseguir avances, a influir, a profundizar en los cambios necesarios y asumir de manera colectiva y conjunta los retos de nuestra tierra y de su clase trabajadora. Dicho de otra manera, ampliar el ámbito de lo posible para superar los límites actuales y establecer nuevas estructuras y derechos.

¿Qué ha cambiado en Navarra tras el desalojo de UPN del Gobierno y las principales instituciones navarras hace diez años? Comencemos por lo que no ha cambiado todavía, en primer lugar, respecto al marco político. Navarra (al igual que la CAV) sigue siendo una comunidad autónoma más bajo control del Estado, dependiente en numerosas materias (entre ellas económicas y laborales) del ordenamiento jurídico español, con un proceso de transferencias agotado, y el agravante de que su estatus político no ha sido sometido nunca al voto popular. El balance tras estas cuatro décadas es claramente deficitario, no solo en términos de democratización, sino también en lo relativo a las condiciones de vida y trabajo, dónde la mitad de la población de Navarra vive en una situación de precariedad económica, con toda la gravedad que ello supone.

En consecuencia, el sindicalismo hoy, al igual que entonces, tiene la misión desde un punto de vista socio-político de implicarse e influir en las políticas públicas, así como en la evolución del actual estatus político y en el modelo de desarrollo económico y social. El cambio social en Navarra necesita abordar un debate que permita dar un salto cualitativo más allá de una mera actualización formal de la LORAFNA, con el objetivo de avanzar en la garantía de un trabajo y una vida dignas para la ciudadanía navarra. Un nuevo esta-

tus político que debe ser refrendado por la ciudadanía navarra.

En este sentido, la oficialidad del euskera en todo el territorio navarro es una reivindicación imprescindible. No se puede entender Navarra sin el euskera y desde un punto de vista democrático y de derechos humanos, es incomprensible que se elaboren discursos y decretos para excluir esta lengua en lugar de defenderla y ampliar derechos. Navarra y su sociedad deben basarse en los principios de cohesión e igualdad, que deben aplicarse también en materia lingüística para evitar dividir el territorio en zonas y garantizar la igualdad de derechos para toda la población. En este sentido, si se reconoce el euskera como lengua propia y se ha reclamado ante Europa su oficialidad, el Amejoramiento Foral debe recoger ese carácter propio, es decir, la oficialidad del euskera en toda Navarra y, en consecuencia, también en el ámbito laboral.

En segundo lugar, respecto al modelo económico, Navarra sigue formando parte de una dinámica de acumula-

ción capitalista, la europea, que lleva décadas erosionando las conquistas de la clase trabajadora para acrecentar los beneficios de una élite. Así pues, 10 años después, continúa el proceso de precarización de las condiciones de vida y de trabajo de la clase trabajadora navarra, que se puede resumir en dos cuestiones básicas. Por un lado, el reparto de la riqueza. Por el otro, el acceso a la vivienda.

Avanzar hacia la justicia social necesita de una profunda reforma fiscal para que las rentas del capital y las grandes fortunas dejen de ser privilegiadas y paguen como el resto de la sociedad. La reforma llevada a cabo en el año 2015 fue fruto de la pedagogía sindical, de la percepción mayoritaria de la sociedad de que el sistema fiscal era injusto y de que era necesario atajar la fiscalidad regresiva de los gobiernos de UPN.

Sin embargo, y a pesar de ser más progresiva que en la CAV, el resultado sigue siendo totalmente insuficiente para enfrentar y abordar el fortalecimiento de los servicios públicos y otros

problemas que afectan a la mayoría trabajadora. Además, las competencias que tiene Navarra en la materia se han utilizado desgraciadamente para beneficiar a las rentas de capital. Sólo así se puede entender que el Gobierno mire a la patronal y no a la parte sindical, donde existe unanimidad al respecto, y que con ello Navarra renuncie a recaudar 2.000 millones de euros vía impuestos y sitúe su presión fiscal 8,7 puntos por debajo de la media europea.

La vivienda es una de las variables que más influye en la precariedad de los trabajadores y trabajadoras. Así, algo que debería ser un derecho de toda la ciudadanía, se ha convertido en negocio y beneficio de unos pocos. Sin capacidad plena de decisión, la política habitacional queda subordinada a intereses externos, por lo que es clave reforzar el autogobierno para intervenir en el mercado del suelo y la vivienda. Se requiere un marco propio que deje de tratar la vivienda como activo especulativo y garantice el derecho universal mediante un parque público amplio y protegido. En Navarra, esto pasa por una ley de arrendamientos propia, por la regulación de precios, por poner freno a la especulación y por los contratos sociales indefinidos para asegurar una alternativa habitacional digna.

En definitiva, tanto a nivel nacional como social hay factores estructurales que todavía no han cambiado. Entonces, ¿qué es lo que ha cambiado? Ha cambiado, está cambiando, el modelo de gestión político instaurado en el posfranquismo, el denominado “Régimen”. Principalmente eran tres los ejes de abuso de aquel Régimen: primero, una permanente “caza de brujas” contra toda expresión cultural y política vasca, con el objetivo de imposibilitar el proceso de emancipación

nacional; segundo, un sistema clientelar estructurado por un bipartidismo asimétrico (donde UPN es hegemónico y el PSN subalterno) y un “frente cultural” liderado por Opus Dei y Diario de Navarra; y tercero, un Diálogo Social a medida de la Patronal, en el que UGT y CCOO garantizan paz social a cambio de prebendas. En los tres ejes se han producido cambios, incompletos, pero profundos. Hoy la gobernanza es más abierta y existen mecanismos de control de acceso general (Oficina Anticorrupción) para hacer frente a determinados abusos de carácter clientelar.

También se ha procedido al reconocimiento de las víctimas de violencia policial y grupos de extrema derecha.

Además, ya no se financian actividades y estructuras de UGT, CCOO y CEN. Gobierno y patronal ya no pueden obviar una realidad que pasa por tener en cuenta también a sindicatos proscritos para ellos y que hoy alcanzan ya más del 40% de la representación sindical en Navarra, ante la pérdida de la mayoría sindical de UGT y CCOO (del 55% al 48%). La obsesión de UGT y CCOO por mantener a toda costa un esquema excluyente e ineficaz denota su nerviosismo por la pérdida de influencia en el seno de la clase trabajadora navarra. Durante décadas el denominado “Diálogo Social” ha sido un marco funcional para sus intereses bajo la premisa del apartheid sindical. Suya era la única representación desde el ámbito laboral en los espacios de participación institucional. Pero con la caída de ese principio discriminatorio, y sobre todo, tras la ocupación y disputa de otros marcos de participación por parte del sindicalismo transformador, queda en evidencia la inutilidad de un marco, excluyente e ineficaz cuya única finalidad ha sido siempre la de obstaculizar la posibilidad de cambios,

“ **LOS
MARCOS DE
PARTICIPACIÓN
INSTITUCIONAL
SON A DÍA DE HOY
ESPACIOS DE LUCHA
Y CONFRONTACIÓN
EN DEFENSA DE LOS
INTERESES
DE CLASE** ”

Así sucede en la actualidad, cuando bloquean el normal funcionamiento y competencias del Consejo Navarro de Salud Laboral (a pesar de la sangrante tasa de siniestralidad laboral en Navarra), impiden la democratización del Tribunal Laboral o se niegan a negociar un salario mínimo propio para Navarra bajo el pretexto del “Acuerdo Intersectorial de Navarra sobre Relaciones Laborales” de 1995 y la posterior Ley Foral 22/2014 de 12 de noviembre, que crea el Consejo Navarro del Diálogo Social, “máximo órgano de encuentro, participación y

negociación institucional en Navarra entre el Gobierno Foral y las organizaciones empresariales (CEN) y sindicatos (UGT y CCOO)".

En consecuencia, desde una posición socio-política que no puede ser neutral para con el pulso político-institucional, la ocupación y disputa de los marcos de participación institucional (Servicio Navarro de Empleo, Consejo Navarro de Salud laboral, Consejo Económico y Social, Mesa de Contratación Pública, Mesa de Industria, Comisión de Lucha contra el Fraude Fiscal...) son a día de hoy espacios de lucha y confrontación en defensa de los intereses de clase frente a los corporativos y neoliberales, frente a un Diálogo Social que es incapaz de conectar con la conciencia, necesidades y preocupaciones de la clase trabajadora.

Cualquier cambio social cualitativo, y más aún cuando el mismo supone un avance en términos de democratización, conlleva inevitablemente conflicto y confrontación, y esto sucede en todos los ámbitos. Solo así puede entenderse el plantón público de UGT y CCOO a la presidenta Chivite cuando ésta convoca a todos los sindicatos para informar del proceso de regularización en Navarra. No soportan la pérdida de su monopolio institucional, y se ven en la necesidad de defender su marco reservado ante la ocupación por parte del sindicalismo transformador de espacios que consideraban suyos y están sirviendo para aportar a una dialéctica que acompaña las luchas en centros de trabajo y en las calles.

Dicho de otra manera, el sindicalismo combativo, socio-político y transformador que representa el sindicato LAB ha demostrado ser capaz de liderar la confrontación en los espacios institucionales con discurso

propio y alternativas transformadoras frente a los intereses del capital; y a su vez liderar huelgas frente al Gobierno de Navarra y empresas de todos los sectores, sin perder autonomía ni capacidad de lucha, una excepción en el actual espacio sindical, que hace diferente la forma de hacer las cosas.

El sindicalismo transformador desde el ámbito laboral y a través de la defensa de un marco propio ha asumido el liderazgo de la defensa de unas condiciones de vida y de trabajo dignas para todos los trabajadores y trabajadoras navarras tomando como base

el autogobierno de Navarra, antes en manos de la derecha foral y española. Un autogobierno que debe ser dotado de una mirada estratégica soberanista.

UGT y CCOO ya no pueden garantizar la paz social. Las luchas por un salario mínimo propio, por conseguir el primer Convenio de Residencias de Navarra, recuperar el convenio navarro de gráficas, acompañadas de grandes logros previos como el Convenio de Intervención social de Navarra, la carrera profesional en Osasunbidea, cláusulas sociales en las subcontratas de la administración, publicación de cocinas hospitalarias, ambulancias y atención a la infancia... son un ejemplo de la aportación que desde el sindicalismo combativo se realiza diariamente, impulsando y acelerando el cambio mediante el pulso de clase.

La organización de empresarios CEN acompañada de los sindicatos UGT y CCOO observan los avances (para ellos retrocesos), y como se ha señalado antes, mantienen sus resistencias. La plataforma "Pro TAV", la defensa del Canal de Navarra, los vuelos a Madrid y la falacia del absentismo forman parte de la agenda de su reacción.

10 son los años que han transcurrido desde aquel cambio. 50 desde que nació el sindicato LAB con una clara y ambiciosa vocación socio-política para aportar al proceso de liberación nacional y social de Euskal Herria. Esta forma distinta de ver y hacer las cosas se debe a su compromiso para continuar con la lucha por el cambio político y social en su país y con su clase trabajadora. También para acompañar los procesos e intentos en otras partes del mundo articulando alianzas y luchas democráticas y transformadoras. ■

“ EL
SINDICALISMO
TRANSFORMADOR
DESDE EL ÁMBITO
LABORAL Y A TRAVÉS
DE LA DEFENSA DE
UN MARCO PROPIO
HA ASUMIDO EL
LIDERAZGO DE LA
DEFENSA DE UNAS
CONDICIONES
DE VIDA Y
DE TRABAJO
DIGNAS
PARA TODAS ”

«Badaude aukerak
eta borondatea gai
soziolaboralei loturiko
akordio aukerak
arakatzeko.
Interpelazio lan horretan
segitu behar dugu»

ARGITXU DUFAU »

LABen Ipar Euskal Herriko bozeramailea

Azken 10 urtetan Ipar Euskal Herrian prozesu politikoak izan duen garapena izugarria izan da. Aurretik Euskal Herria ez zegoen aitor-tuta ez plano politiko eta instituzionalean, baina ezta dinamika sindikalean ere. Hori kontuan izanda, zein balantze egiten da Euskal Hirigune Elkargoaren lehen hamarkada honena?

Elkargoaren sorrera ez da egun batetik bestera gertatu. Ez da, halaber, mugimendu politiko bakar baten aldarrikapena izan. Askotariko eragileak batzen dituen Batera plataformak indar metaketaren aldeko apustua egin, eta urte luzez bultzaturiko dinamika soziala erabakigarria izan zen Euskal Elkargoaren sorreran.

Hasierako helburua estatus berezia izango zuen Lurralde Kolektibitate bat sortzea zen. Lehen urratsean ez zen helburu hori lortu. Hala ere, 2017an Euskal Elkargoa sortu zen, eta

lehen aldiz Ipar Euskal Herriak aitor-tza politiko eta instituzionala eskuratu zuen; hori oso garrantzitsua da lurraldearen eta lurraldetasunaren ikuspegitik. Euskal Elkargoak lehendakari bat du, eta EAEk edo Nafarroak duten autonomia maila apalagoa badu ere, Euskal Herria bere osotasunean irudikatzeko eta egituratzeko aukerak irekitzen ditu.

Hamar urtez, Elkargoak bere ibilbidea egin du politika arloan. Ipar Euskal Herria gehiago egituratzea ahalbidetu du, eta eskumen berriei esker aitzinamendu batzuk egon dira.

Hala ere, kontuan izan behar da kostalde eta barnekaldearen arteko desorekak jarraitzen duela, parekidetasuna ez da oraindik errespetatua, eta bozketa zuzenik ez dagoela. Era berean, Elkargoak ez du Ipar Euskal Herriaren aitor-tza sozialean nahi

beste aurreratzea permititu. Hasteko, Eskumen soziala departamenduaren eskutan egon da (kontuan izan behar da hauek direla departamenduren aurrekontuaren arlo nagusiak: laguntza sozialak haurrentzat, helduentzat, langabetuentzat...). Horrez gain, lan harremanerako espazio propiorik ez da egituratu: lantokia eta departamendua dira negoziazio kolektiborako hurbileneko eremuak.

Maila sindikalean, LABek egindako ekarpena aintzat hartzekoa da, instituzionalazioaren eta burujabetzaren alde langileekin pedagogia eginez, baita dinamika sozialean aktiboki parte hartuz ere.

Nola garatu dira kale dinamika edo dinamika sozialaren eta instituzioen arteko harremanak? Edo, beste era batean esanda, dialektika emankorrik bada eremu horien artean?

Elkargoaren sorrerak, martxan ja-

rri eta haren garapena nolakoa izan zitekeen ikusi arte, urte batzuetan dinamika sozialaren apaltzea ekarri zuen. Hala ere, esan behar da Ipar Euskal Herriko jendartearen zati handi batean beti presente egon dela instituzionalizazioan eta Elkargoak izan beharko lituzkeen eskumenetan urrats handiagoak emateko nahia.

Azken hilabeteotan, LABeko zenbait kidek parte hartzen duten Batera plataformaren birfundazioa gauzatu da. Alde batetik, garaiko aldarrikapenak bete ez direlako, eta, bestetik, agerikoa delako Elkargoak dituen eskumenak ez direla aski gure herriarentzat anbiziozko politika bat garatzeko, ezta gure herriaren aitor-tza eta burujabetasuna ukaiteko ere. Eskumen gehiago ukaiteko —tartean eskumen sozialak—, beste instituzio baten beharra dago.

Aldiz, beste aitzinamendu instituzionalik ez da itxaron behar Ipar Euskal Herriko lan harremanerako esparrua izateko. Gaurdanik negoziazio kolektiborako instantziak sortu ahal genituzke langile publiko zein pribatuentzat. Horretarako, sindikatuen eta patronalaren borondate politikoa behar da eta horretan dugu sozializazio lana egin beharra. Horrek dinamika soziala karriketan eta lantokietan mantentzea eta elikatzea eskatzen du.

Hauteskunde lokalak eta gero panorama politikoan aldaketak azkartu dira. Ezkerreko abertzaletasunak aurrera pauso bat gehiago eman du hauteskundee-tan. Hori gutxi ez eta orain Alain Iriart ezkerreko abertzaleak eskuratu du Euskal Hirigune Elkar-goko lehendakaritza. Zeintzuk dira ireki den fase berri honen erronka nagusiak? Ikuspegi sindikaletik non jarri nahi da arreta? Ezkerreko eta abertzaleen boz

kopurua argiki hazi da martxoko herriko bozetan. Herriko etxe gehienak mantendu dira, beste batzuk irabazi eta Baionan akordio historiko bat lortu da ezkerreko abertzale eta frantsesen artean, seguraski, etorkizunari begira, elkarlanerako baldintzak sortu eta indar metaketa bultzatzeko aukera emango duena, makronismoaren eta eskuinaren aurrean.

Apirilaren 11n, hamar urteko Etchegarayren hegemonia amaitu da, Alain Iriart (EH Bai) Elkargoko lehendakari hautatu baitute. Garaipen bat da, baina oroitarazi behar da beste hautaketa sistema baten alde gaudela: bozketa zuzena ezartzea eta parekidetasuna bermatzea nahi dugu.

Horrenbestez, argi dago gure mugimendu eta proiektu soziopolitikoak

zilegitasun guzia duela eta aldaketaren beharra adierazi dela.

Orain, arreta jarri behar da gure lurraldearen burujabetza sozialean. Bide horretan, tresnak sortu beharra dugu, baina orain arte borondate politikoa falta izan da. 2024an berritu dugun *Hemen Erabaki* proiektuan, behatoki ekonomiko hutsa dena tresna sozioekonomiko osoago batean bilakatzea aldarrikatzen dugu. Tresna hori Elkargoa sortu zenetik eskatzen ari gara, eta modu eraginkorrean abiarazteko aukera badago. Ipar Euskal Herria espazio sozioekonomiko gisa aitortuko litzateke egitura hori ezartzean. Horrela, dagoneko ditugun datuak zentralizatuko lituzkeen tresna horri esker, Ipar Euskal Herriaren diagnostiko sozioekonomiko zehatza izango genuke. Horrek gure beharrak asetzeko politika sozial egokiak zehazten lagunduko luke. Gainera, eztabaidarako gune bat izango litzateke, non jendarte zibilak eta lurraldeko eragile sozialek —sindikatuak, besteak beste— beren lekua izango luketen.

Bestalde, Elkargoak 1400 langile ditu. Hor erronka nagusia da guztientzat lan- eta bizi-baldintza duinak bermatzea, zerbitzu publiko duinak ziurtatuz. Nahiz eta negoziazio kolektiborako instantzia Elkargoaren mailan egon, karrera indibidualak gaur egun Paueko Kudeaketa Zentrotik kudeatzen dira, eta hor ere aurrerapauso bat eman beharra dago.

Gai horien inguruan, herriko hauteskundeetara aurkeztu diren hautagaiak interpelatu ditugu kanpainan zehar.

Euskal Herriaren eratze prozesu horretan sindikalismotik ere ekarpena eginguten saiatu da LAB, besteak

**EUSKAL
ELKARGOAK EUSKAL
HERRIA BERE
OSOTASUNEAN
IRUDIKATZEKO ETA
EGITURATZEKO
AUKERAK
IREKI DITU**

beste, Hemen Erabaki kanpainarekin. Ipar Euskal Herria esparru sozioekonomiko bezala egituratzeko aurrera urratsak eman nahi dira, eskumen ekonomiko eta laboralak eskuratuz. Ze garapen izan du borroka honek? Eta zeintzuk dira aurrera begira egitekoak?

2024ko irailean, *Hemen Erabaki* – *Décider Ici* dokumentuaren bertsio eguneratua aurkeztu genuen. Hartu genuen engaiamenduari segituz, Ipar Euskal Herriko hainbat eragileri aurkeztu diegu.

Sindikatuak dagokienez, laurekin bildu gara: Solidaires, FSU, CFE-CGC eta CFDT. CGTk bilkura egiteari uko egin zion, eta gainerakoek ez digute erantzunik eman. Arlo politiko, ekonomiko eta sozialari dagokionez, hauekin bildu gara: EH Bai, Bizi, Euskal Moneta, Alda, Xuti Gazte, Garapen Kontseilua, Merkataritza eta Industria Ganbera (CCI), CAPBko presidentea eta haren kabinetearekin, baita bi diputaturekin ere: Colette Capdevielle eta Peio Dufau, zeintzuek Iñaki Echanizekin harremana egin zuten. Azkenik, lau patronal erakunderekin bildu gara: laborantzako ELB sindikatua, Medef, U2P, Udes eta UMIH (CP-MErekin biltzekotan gaude).

Orokorrean, “bira” honen balorazioa positiboa da; izan ere, 10 urteren buruan, lurraldetzearen eta negoziazio kolektiboaren ideiak bidea egin du. Aldarrikapen honen aitzindari izan gara eta ikusten dugu gero eta gehiago konbentzitzen duela, langileen bizitzak hobetzeko bide zehatza delako. Frantziako zentralismoaren eta indar-harremana eraikitzea zailtzen duten erreforma antisozialen aitzinean, beharrezkoa da gure lurraldeari erabakitzeko eta ekiteko ahalmena ematea. Jarrera jakobi-noetan direnek oraindik ere eragin

“ 10 URTEREN
BURUAN,
LURRALDETZEAREN
ETA NEGOTIAZIO
KOLEKTIBOAREN
IDEIAK BIDEA
EGIN DU ”

handia dute, baita langileen interesen aldeko neurriak oztopatzeko orduan.

Erronda horretatik ondorioztatzea dezakegu badaudela aukerak eta badela borondatea gai soziolaboralei loturiko akordio aukerak arakatzeko. Interpelazio lan horretan segitu behar dugu, baita karrikatik presio egiten ere.

Dinamika sindikalean ere aldaketak bizi izan dira azken urteetan. 25 urte bete ziren iaz LAB Ipar Euskal Herrian ere antolatu zenetik. Oraindik orain pairatzen diren eraso batzuen gainetik, dinamika sindikal eta bateratua eratzen jarraitzen duzue.

LABek Ipar Euskal Herrian egin behar izan duen ibilbidea ez da batere xamurra izan. Hala ere, azken 25 ur-

teek erakutsi dute badela beharra eta tokia sindikatu borrokalari eta abertzale batentzat. Langileen bizi-baldintzak duintzeko, burujabetza handiagoa eskuratu nahi dugu, eta azken urteetan Parisetik inposatu diren murrizketa eta erreformen aurrean kalean erakutsi dugu LABena sindikalismo borrokalari dela, sindikalismo eraldatzailea dela gurea.

Honela, beste sindikatuak apurka-apurka gurekiko aplikatu izan duten bazterketa politika albo batera uztera behartuak izaten ari dira. LABen iniziatiba eta intersindikaletan ekarpena egiteko insistenziari esker, beste sindikatuen oinarrietan kontraesanak sortzea eta orain arteko jarrera itxiak mugitzea lortzen ari gara.

Ezin esan dezakegu egoera normalizatua denik, baina badira positiboki baloratu beharreko urratsak. Lehenik, azken urte hauetan Maiatzaren Lehena intersindikalean eraikitzen dugu, gure iniziatibaz. Baionan, azken urteotan —nahiz eta intersindikalaren osaera urtero aldatzen den— lortu dugu kolektiboki lantzea eta toki esanguratsua hartzea. Maulen, aurten bigarren aldiz FSU eta CGTrekin deitu dugu; Xiberuko egoera soziopolitiko kon-tuan hartuta, ez da urrats txikia.

Bestalde, eztabaida luzeen ondoren —batzuetan tentsio handiekin— lortu dugu Ipar Euskal Herri mailako lan istripuen kontrako protokolo bat plazaratu eta, maleruski behar izan denean, aplikatzea. Hori ere, gure iniziatibaz gertatu da.

Horrenbestez, beste sindikatuen lerroak mugitzea lortzen ari gara, bai lantzen diren gaietan, bai borroka moldeetan, baita lurralde eremuaren ikuspegian ere. ■

Sindikalismoa eta askapen prozesuak.

Nazioarteko esperientziak: Zipre, Hegoafrika eta Uruguai

Erreportaje honetan nazioarteko hiru esperientzia landu nahi izan ditugu, Euskal Herrian irekitzen ari garen fase politiko berriaren nondik norakoez gogoetatzen lagunduko digutelakoan: Hegoafrika, Uruguai eta Zipre. Asmoa, hiru prozesu politiko horietan sindikalismoak jokatzen duen funtzioa aztertzea izan da, guretzat baliagarriak izan daitezkeen ikaspenak atera asmoz, ondo egindakoez ikasi eta korapilo nagusiak identifikatzeko saiakera eginda. Azken batean, askapen prozesuren bilakaerak sortu ditzakeen aukera eta arriskuei aurrea hartu eta sindikatua horietarako prestatzeko balio dezakete beste herrialdeetako irakaspenek.

Hiru kasuetan tokiko sindikalistei beraien askapen prozesuen erradiografia bat egiteko eskatu diegu, hainbat gairen bueltan: zein diren sindikalismoaren eginbeharrak prozesu politikoan, sindikalismoaren eta alderdi edo mugimendu politikoaren harremanak nola garatzen diren, zein den sindikalismoaren eta alderdi zein instituzioen arteko dialektika, edota zeintzuk diren askapen prozesuan bizi dituzten kontraesan nagusiak. Nazioarteko esperientzia praktikoa horietatik ikasi eta gure hausnarketa propioak egiten laguntzea da lan honen helburua, beraz.

HIRU ASKAPEN PROZESU

Hiru kasuek elementu komunak dituzte, gurean ere, hein batean, ematen direnak, eta horregatik hautatu ditugu. Hasteko, herrialde horietan mar-txan diren prozesu politikoek askapen prozesuaren forma hartzen dute, hau da, klase borrokaren ulerkera estutik harago doazen askapen borrokak dira. Zipreraren kasuan nazio eta lurralde auzia oraindik irekita dago, hots, batasun nazionalik ezak (lurralde zatitua da) eta atzerriko okupazioak ardatzen du prozesu politikoak.

Hegoafrikako kasua ezagunagoa da. Apartheidaren kontrako borrokan dago askapen prozesuaren muin historikoa. Orduan eratu zen orain arte herrialdeko politika markatu duen askapen mugimendua, hiru ardatzen bueltan antolatua: arraza, klase eta genero askapena, ideologia antirrazista eta antikolonialaren bueltan artikulatua.

Uruguain, era berean, askapen borroka erregimen autoritario baten aurkako erresistentziak eta demokraziara trantsizioak markatua dago.

Horrenbestez, askapen mugimendu horiek borroka historikoak dira, hamarkadetan luzatu direnak, testuinguru gogorretan zailduak. Errepresioa eta ilegalizazioak pairatu dituzte, eta borroka armatua eta biolentzia politikoa praktikatua da. Horrek kultura politiko berezi bat sortzen du, mugimenduetako eragile guztiak bustitzen dituen.

EREDU SINDIKAL EZBERDINAK

Hala ere, prozesuen artean badaude ezberdintasun handiak. Gure ikuspegitik nabariena, ziurrenik, eredu sindikal oso desberdinak daudela herrialde bakoitzean, baita gurearekin alderatuta ere. Hala ere, askapen borroka baten parte izateak sindikalismoak prozesu politikoan jokatu beharreko funtzioetan eraginak dauzkala azpimarragarria da. Horrela azaltzen dute Zipreko lagunek sindikalismoaren funtzioa zein den haien ustez: "Sindikalismoaren funtzioa langile klasearen interes ekonomiko berehalakoak defendatzeaz gain, klase kontzientzia hedatzea da. Langileria askapena esparru ekonomiko hutsetik harago ulertu behar da. Sindikalismoaren eginbeharra da langile klasea kategoria ekonomiko bat izatetik subjektu politiko izatera igarotzea". Antzera mintzo dira Uruguai-ko kideak: "askapen mugimenduko aktore guztiek ortzi-muga komuna konpartitu arren, ez dira berdinak eta ez dute berdinak balira bezala jokatu behar. Bakoitzak interes, denbora eta erantzukizun propioak ditu". Eta, zen-

tzu horretan “mugimendu sindikala langile klasearen antolakuntza eta borrokarako tresna da. Ez da agente subalterno bat, subjektu politiko autonomoa da”. Dena dela, ez dute alderdi politikoekin elkarlan estrategikoa ezkututzen: “alderdiak ere eginbehar estrategikoak ditu: eskariak artikulatu, gehiengoak osatu eta botere politikoak disputatu behar du”.

ERRESISTENTZIATIK GOBERNURA

Hiru kasuen beste ezaugarri komuna da sistema kolonial, arrazista, errepre-siboen... aurka egindako erresistentzia borrokak gainditu eta prozesu politikoaren zentralitatea gobernura eta gobernatzera pasatu dela. Herrialde guztietan egon izan da ezker eraldatzailea gobernuan, gainera.

Nabarmentzekoa da kasu gehienetan alderdi politikoek gobernura jauzia emateak tentsioak sortzen dituela mugimenduan eta, espezifikoki, klase interesak defendatzen dituzten sindikatuetan. Batez ere prozesu politikoan zentralitate handia hartzen duelako politika instituzionalak, eta hortik bakarrik eraldaketa sakonak sustatzeko zailtasunak agerikoak direlako. Horrek, hein batean, bigarren plano batean kokatzen du prozesuaren ardatz soziala. Honela azaltzen dute Uruguaiako PIT-CNTtik: “Gobernatzeak estatua baldintza konkretuetan gestionatzea esan nahi du: indar-harreman, presio ekonomiko eta muga estrukturalak ditu. Hala ere, muga horiek egoteak ezin du etengabe moderazioa edota errenuntziak justifikatzea ekarri behar. Aldaketarik ez dakarren gestio hutsak eraldatu nahi den ordenua administratzea esan nahi du.”

Ezker eraldatzailea gobernuan egoteak, noski, eragina du sindikalismotik Estatuaren eta gobernuaren inguruan egiten den irakurke-

tan nahiz parte-hartze instituzionalari dagokionean. Zipretik horrela planteatzen dute gaia: “Estatua borroka eremu gisa ulertzen dugu, non sindikalismoaren indar eta presioaren ondorioz lortutako eskubide sozialak kristalizatu daitezkeen (Estatuak klase sesgo argia duela ahazten ez dugun arren).” Hau da, “Estatu aparatuak ez dira neutralak, langileen interesen aurkakoak dira. Horregatik konfrontazioa eta negoziazioa, biak dira beharrezkoak”. Horri loturik “kontraesan nagusia konfrontazioaren eta integrazioa instituzionalaren arriskuaren artean mugitzea da”. Arrisku antzerakoak planteatu dira Uruguain, hiru puntu kritikotan azpimarra eginda. Lehena, denborarena: “puntu kritiko bat denbora sozialen eta denbora politikoen artean dagoen ezberdintasuna da. Langileek urgentzia izan ohi dute. Estatuak zuzentzen dituzten prozesuak, ordea, geldoagoak, negoziatuak eta mugatuak izaten dira”. Bigarren puntu kritikoa “informaziorako sarbidean eta erabakiak hartzeko gaitasunean dagoen asimetria da. Gobernuak informazioa eta datuak pilatzeko ahalmena dute, eta horietatik abiatuta politika zehatzak

inplementatzeko gaitasuna dute. Kontrara, sindikalismoa horien aurrean erreakzionatzera mugatu ohi da, hau da, atzetik ibili behar izaten du”. Azken korapiloa, espektatibei eta hauek kudeatzeri loturikoa da: “Gobernatzeak erabaki konkretuak baldintza zehatzetan hartzera behartzen zaitu, muga argiekin. Horrek kontraesanak sortitzake mugimendu sozialek dituzten eraldaketa espektatibekin. Ezkerra gobernura iristen denean gertatu ohi da hori. Eraldaketa sakonen espektatibek errealitatearekin talka egin ohi dute, eta horrek frustrazioa sor dezake politikoki kudeatzen ez bada. Kasu horietan, elkarriketa eta hartu-eman formal zein informalak (bereziki bigarren hauek) ezinbestekoak dira gatazkak ekiditeko”.

Hegoafrikan, arazo guzti horiez kontziente, Hegoafrikako Alderdi Komunistak (SACP) eta COSATU sindikatuak ANCren aldeko apustu elektoral esplizitua egin zuten, baina aliantza formal baten baitan. ANC fronte zabal interklasista da, horregatik, bai sindikatuak eta bai Alderdi Komunistak “erabaki formala hartu genuen ANC gobernuan bakarrik ez uztekoa. Bakarrik utziz gero, langile klasearen interesak ez baitziren ordezkatuak egongo”. Sinatutako aliantza elektoral horren baitan, Alderdi Komunistak zein sindikatuak beraien koadro politiko nagusiak parlamentura nahiz gobernu postuetara bidali zituzten. Esan bezala, neurri hori hartzen zuten gobernuak politika eraldatzaileak egiteko berme nagusizat: “Bazegoen arrazoizko itxaropen bat gure zuzendaritza hara bidaltzeak gobernuaren barruan eragina izango zuela pentsatzeko. Uste genuen horrela bermatuko zela sortzen ziren politika guztiak langileon aldekoak izango zirela”. Urteetan pilatutako esperientziak dio “hori akats bat izan zela”. Azken batean, “persona konkretuek ezin dute ezer

“SINDIKALISMOAREN
EGINBEHARRA DA
LANGILE KLASA
KATEGORIA
EKONOMIKO BAT
IZATETIK SUBJEKTU
POLITIKO IZATERA
IGAROTZEA”

bermatu". Horrela azaltzen dute korapiloa: "demokrazia liberal batean, oso zaila da ingurune horren eraginpean ez erortzea. Ez du kontzientzia galdu dutela esan nahi, baina bai dinamika politiko horrek xurgatu egiten zaituela". Politika horren bigarren arazo bat sindikatuaren eta alderdiaren lidergoa gobernu eta parlamentuan sartzeak egiturak hustea ekarri zuela izan zen.

FORMA ORGANIZATIBO ANITZAK

Azkenik, hiru kasuetan ikus daiteke eraldaketa prozesuan agente anitzek hartzen dutela parte, hots, askapen prozesuetan forma organizatibo ezberdinek beren tokia dutela (tartean, sindikalismo indartsu bat). Kasu bakoitzean forma konkrituak hartzen ditu sindikatu eta mugimendu politikoaren arteko harremanek. Horietako bakoitzak bere arrisku eta bertute propioak ditu, jarraian azaltzen saiatuko garenak.

Hegoafrikatik abiatuta, egun oraindik askapen mugimendua osatzen duten ANC (fronte zabal instituzionala), Hegoafrikako Alderdi Komunista (SACP) eta COSATU sindikatuaren artean aliantza formal bat egon da historikoki, *Triple Alliance* bezala eza-guna, egun krisian dena. *Triple Alliance* hori hiru aktoreen arteko aliantza marko formal bat izan da, apartheidaren garaitik datorrena. ANC izan da aliantza horren lidergo formala izan duena, eta fronte zabal interklasista bezala funtzionatzen du. Alderdi komunistak, aldiz, prozesuaren begirada estrategikoa eta ideologia sozialista markatu nahi izan ditu. COSATU sindikatua langile klasea antolatzekeo tresna da, langile interesen bermea prozesu politikoan. Orain arte aliantza formal horren bueltan negoziatu izan dituzte ildo politikoa, programa, baina baita gobernu eta parlamentuko

postuak ere. Hala ere, azpimarratzekoa da Alderdi Komunistak ANCKekin aliantza agortutzat ematen duela, maila lokalean oraindik toki batzuetan bizirik mantentzen den arren. Horrek askapen mugimenduan eztabaida ugari sorra-razi ditu, batez ere, forma politiko-organizatiboari dagokionez. Azken urteetan "aliantza berkonfiguratzeko saiakerak egon badira ere, ANCK ez ditu proposamenak onartu". Horrek irakaspen argi bat uzten du: "edozein mugimendu edo aliantzak erabaki egitura horizontala-goak behar ditu, ezin da goitik egiten diren akordioetara mugatu". Horrez gain, "printzipio sendoen bueltan antolatu behar da akordioa: zein den epe ertaineko taktika, eta zein gure estrategia. Horrela, bidean desbideraketak egonez gero, mandatuak atzera botatzeko eta aliantzak berrosatzeko aukerak existitu behar dira. Ez mehatxu gisa, baizik eta benetako parte-hartze demokratikoa egon dadin".

Aliantza formalaren gora-beherez gain, militantzia bikoitzaren inguruko korapiloek ere aritu dira Hegoafrikako lagunak: "maila lokalean militantzia bikoitz gisa ezagutzen dena praktikatuta da. Esaterako, Alderdi Komunistako kideak sindikatuko edo ANCKo kide ere baziren. Horrek dinamika positibo batzuk elikatu ditu. Helburua, betiere, sozialista eta komunistek ANCKn eragitea zen. Gure ideologiak, gure klase kontzientziak ANCKn isla izan zezala nahi genuen. Praktikan, ANCKn egiten genuen lan instituzionalak oinarrietan eta maila organizatiboan egin beharreko lanerako denborarik gabe uzten gintuen. Militantzia bikoitzak ez du komunitateetan egin behar den lanerako tarterik uzten, beste gai batzuk lehenesten baitira, esaterako, bilera instituzionalak. ANCKn ere antolatzea kolektiboki hartu genuen erabakia izan zen arren, maila organizatiboan ahuldu gaitu. Kasu batzuetan politika publiko eta instituzioetan eragiteko gaitasuna izan dugu. Bestetan, ingurugiro neoliberalak xurgatu izan gaitu".

Zipreren kasura pasata, tradizio komunista klasikoan kokatzen dela esana dugu. Alderdi politiko komunista dago batetik, eta, bestetik, alderdiarekin lotura eta koordinazio estua duen sindikalismo indartsua. Kasu honetan, erakunde bakoitzaren funtzioak desberdinak dira, baina ez dago ikuspegi estrategikoan inolako ezberdintasunik. Honela azaltzen dute PEOko kideek: "eremu bakoitzak klase borroka-ren forma ezberdinak adierazten ditu, nahiz eta esparru guztiak elkarlotuak egon. Bietako batek ere ezin du bestea ordezkatu". Azken batean, "interbentzio instituzionalak masa presio gabe ezin du eraldaketa sakonik sustatu". Eredu klasiko honi loturik beti sindikatuaren autonomiaren eztabaida ireki ohi da. Beraien hitzetan, "sindikatuaren autonomia eta alderdiarekin koordinazioa mantentzea, biak dira ezinbeste-

“ ESTATUA
BORROKA EREMU GISA
ULERTZEN DUGU, NON
SINDIKALISMOAREN
INDAR ETA
PRESIOAREN
ONDORIOZ
LORTUTAKO
ESKUBIDE SOZIALAK
KRISTALIZATU
DAITEZKEEN ”

koak. Sindikatu eta alderdiaren arteko koordinazio eta kooperazioak instituzioetan egin daitekeen presioa areagotzen du. Era berean, sindikalismoaren independentzia arriskuan jar dezake". Laburbilduz, arriskua argia den arren, "autonomia sindikala eta alderdiarekin koordinazio estua, biak dira beharrezkoak instituzioetan presioa egin eta langile klasearen aldeko politikak bultzatzeko".

Uruguain, aldiz, fronte zabalaren forma hartzen du herrialdeko ezkerrek, bai alderdiak (Frente Amplio), baina baita sindikatuak ere (PIT-CNTk). Bi eragileek borroka komuna konpartitzen duten arren, formalki autonomia da sindikatua, eta tentsiozko harremana garatu dute alderdiarekin, batez ere Frente Amplio gobernatu izan duen garaian. Horrela azaltzen dute sindikatutik: "sindikalismoaren eta mugimendu politikoaren arteko harremana ez da harmonikoa. Hurbiltasun politikoaren eta klase autonomiaren arteko etengabeko tentsioan eraikitzen da". Gainera, "autonomiaren gaia ez da kontu organizatibo bat. Ezinbestean bermatu behar den baldintza politikoa da. Autonomia galtzen duen sindikatuak langile klasearen ordezkari izateari utzi eta sistemaren aktore funtzional izatera igarotzen da". Horrenbestez, afinitate politiko (eta pertsonalen) eta tentsioaren artean mugitzen da bi egituren arteko harremana: "esperientzia emankorrenak ez dira diziplinatuenak, baizik eta afinitate politikoa eraikitzea lortzen dutenak, baina subordinazio organizatibo gabe. Loturak, militantzia partekatua, helburu komunak... konpartitzen dira, baina interpelatze-ko, mugak jartzeko eta presioa egiteko gaitasuna galdu gabe". Ildo beretik, argi dute "harreman osasuntsu batek ez duela gatazka ekiditen, onartu egiten du: klase batasun eta independentziazatik". Bestalde, argi dute hau ez dela eztabaida teoriko hutsa, kontrara "sindikatu

**“ SINDIKALISMOAK
EZ BADITU BERE
GAIK, DENBORAK
ETA BEGIRADA
TXERTATZEN,
BESTE BATZUEK
EGINGO
DUTE ”**

eta alderdi politiko eta gobernuen arteko harremanak ez dira plano abstraktuan konpontzen. Korapilo konkretuen bueltan gertatzen dira. Eragileen autonomia, koherentzia eta prozesuaren gaitasun eraldatzailea hor erakusten dira". Azken batean, "jokoan dagoena zera da: nork definitzen duen agenda, nondik markatzen den prozesuaren norabidea. Sindikalismoak ezin dio agenda eta norabidea disputatzeari uko egin, bere burua ahuldu eta eraldaketa prozesua hustuko baita bestela."

Horrenbestez, argi ikus daiteke eztabaida ez dela horrenbeste autonomia izan ala ez izan edo alderdi politikoekin hartu-eman beharrezkoa den edo ez (denek ulertzen dute autonomia ezinbestekoa den bezala, alderdiekin elkarlan estrategikoa ere eraldaketa sozial eta politikorako nahitaezkoa dela), baizik eta autonomia horretatik nola harremandu mugimendu politikoarekin, nola baliatu elkarlan estrategikoa mugimendu osoaren indarrak askatzeko. Horri dagokionez, ikusi

dugu hainbat direla frogatu diren formulak (koordinazioa, akordio formalak, militantzia bikoitzak, afinitate politikoa eraikitzea...), eta horietako bakoitzak aukera eta arrisku propioak dituela. Bestalde, argi dago prozesu politikoek aurrera egin dezaten ezinbestekoa dela aldaketa sozialak aldaketa politikoekin uztartzea. Eta horretarako dagoen potentzial politiko nagusia askapen mugimenduen aniztasun politiko-organizati- boan dagoela. Nork bere tokitik indar eginda, aldaketarako aukerak biderkatzen dira. Hori

eman dadin gakoa, batez ere, tentsio eta gatazkak ondo kudeatzean dago. Gomendio hau ematen dute Uruguaitik: "nola harremandu gobernu aurreazale eta ezkertiar batekin? Nola egin presioa? Zein puntura arte tenkatu? Ez dago erantzun automatikorik, baina badugu uste argi bat: gatazkarik gabe ez dago aurrera egiterik. Ardura politikoagatik mobilizatzeari uko egiteak moderazioa eta eraldaketak moteltzea dakar. Erronka ez da gatazka ekiditea, baizik eta politikoki bideratzea, herri klaseen batasuna hautsi gabe, baina eskubide eta eskaeretan atzera pausorik onartu gabe". Ildo horretan, agendaren definizioa da elementu klabea: "zer lehenesten den, zein erritmotan, eta politika publikoak zein perspektibatik definitzen diren. Guzti hori lehiazko eremua da. Sindikalismoak ez baditu bere gaiak, denborak eta begirada txertatzen, beste batzuek egingo dute". Haien hitzetan, "tentsioek ez dute prozesua oztopatzen, kontrara, prozesuaren beraren muina dira. Gakoa ez da horiek ekiditea, baizik eta argitasun politiko eta ardurarekin aurre egitea, horrela baino ez baitira prozesuan aurrera urratsak emango". Jakina, guzti hori posible izan dadin ezinbestekoa da sindikatuak prozesu politikoan inplikatzeko, klase kontzientzia hedatzea eta langileria subjektu politiko gisa eratzea. ■

Askapen prozesuen erradiografia

Uruguai

«Sindikalismoaren eta mugimendu politikoaren arteko harremana ez da harmonikoa. Hurbiltasun politikoaren eta klase autonomiaren arteko etengabeko tentsioan eraikitzen da»

U ruguaiko askapen borroka erregimen autoritario baten aurkako erresistentziak eta demokraziara trantsizioak markatua dago. 1973tik 1985era bitarteko diktadura zibiko-militarrak askatasun politikoak deuseztatu zituen, aurkari politikoak jazarri eta mugimendu sindikal eta ezker-tiarrak zapaldu. 1985ean berreskuratu zen demokrazia formalki. Herrialdeak demokraziara bideari ekin zion orduan, nahiz eta diktaduraren krimenen gaineko justizia hamarkada hauetan zehar modu mugatuan landu den. Orduz geroztik, Uruguai erregio osoko demokrazia egonkorrenetakoa bilakatu den arren, Hego Ameriketako gainontzeko herrialdeetan bezala, Inperioak atzeko patiotzat jotzen duen neurrian, burujabetza formaletik harago ahalik eta burujabetza erreal zabalena eskuratzea du erronka. 1985etik aurrera hiru legegintzalditan gobernatu du Frente Amplio (2005etik 2020ra) eta gobernu legegintzaldi batez galdu ondoren berri ere gobernura itzuli dira 2026an.

PLENARIO INTERSINDICAL DE TRABAJADORES - CONVENCION NACIONAL DE TRABAJADORES:

Herrialdeko zentral sindikal bakarra da (batasunaren printzipioaren baitan antolatua). Hainbat sindikatu sektorial federatzen ditu, hau da, egitura konfederala da. Bai adar sektorialetako egituretan, bai maila konfederalen askotariko korrante ideologiko antolatuak barnebiltzen dituzte. Frente Ampliorekin kultura politikoa konpartitzen duten arren, formalki autonomia da sindikatua, eta tentsioaren eta afinitatearen artean mugitzen den harremana garatu dute alderdiarekin.

CONGRESS OF SOUTH AFRICAN TRADE

UNIONS

COSATU sindikatua Hegoafrikan FSMra afiliatua dagoen sindikatua da. Herrialdean badaude beste egitura sindikal batzuk, eta horiekin lehia elektorala mantentzen dute. Hala ere, COSATUk hainbat sindikatu sektorial federatzen ditu, hau da, egitura konfederala da. ANCKin (fronte zabal instituzionala) eta Hegoafrikako Alderdi Komunistarekin (SACP) aliantza marko formal bat izan du historikoki. Aliantza formal horren bueltan negoziatu izan dituzte ildo politikoa, programa, eta baita gobernu eta parlamentuko postuak ere. Akordio horren ondorioz, lider sindikal historikoetako asko gobernukide izan dira.

Zipre

«Autonomia sindikala eta alderdiarekin koordinazio estua, biak dira beharrezkoak instituzioetan presioa egin eta langile klasearen aldeko politikak bultzatzeko»

Zipre kolonia britaniarra izan zen 1960an independentzia lortu zuen arte. Hala ere, greziar eta turkiar jatorriko komunitateak barnebilduko dituen Errepublikak bat eraikitzeak aukera zapuztu zuten, batetik, Grezian emandako estatu-kolpe antikomunistak eta, bestetik, Turkiaren esku hartze militarrek. Hori gutxi ez eta NATOren gune estrategiko bilakatu zen lurraldea. Orduz geroztik, uhartea banatuta geratu zen: iparraldea Turkiaren kontrolpean (Turkiak berak bakarrik aitortua), eta hegoaldea, gehien-
go greko-zipretarrek osatua eta nazioartean aitortua. Harrezkero, zatiketa gainditu, atzerri-

ko potentzien esku hartzearekin amaitu eta bi komunitateen elkarbizitza sustatzearen aldeko borrokan murgilduak daude. Zipreko askapen borroka aspektu kolonialei, nazionalistei eta geopolitikoei lotua dago (Grezia, Turkia eta Europako Batasunaren arteko harremanei lotua baitago), horrenbestez. AKEL ezkerreko alderdia (tradizio komunista) koalizio gobernuetan izan da hainbat legegintzalditan (2000ko hamarkadan zehar) eta 2008tik 2013ra bitartean herrialdeko presidente AKELeke kide Demetris Christofias izan zen. Ordutik oposizioa lehen indar dira.

PANCYPRIAN FEDERATION OF LABOUR / ΠΑΓΚΥΠΡΙΑ ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ (ΠΕΟ)

PEO sindikatua Zipreko sindikatu nagusia da. AKEL ezkerreko alderdiarekin harreman estua du, eta 1955ean Zipreko gobernu kolonial britainiarrak alderdia legez kanpo utzi zuenean, PEO —eta bereziki haren buruzagia zen Andreas Zartides— izan zen legezko ezkerreko erakunde politiko bakarra, ilegalizazio garaian eusteko giltzarria. FSMko kidea da, eta Nazioarteko Lanaren Erakundean nahiz Europako Kontseilu Ekonomiko eta Sozialean parte hartzen du (“bertako komunista bakarra naiz”, esan ohi du bere ordezkariak).

Hegoafrika

«Printzipio sendoen bueltan antolatu behar da edozein akordio: epe ertaineko taktika, eta gure estrategia. Horrela, bidean desbideraketak egonez gero, mandatuak atzera bota eta aliantzak berrosatzeko aukerak egon behar dute»

Apartheid-aren kontrako borroka historikoan daude Hegoafrikako askapen prozesuaren sustraiak. Apartheidak segregazio arrazial instituzionalizatua zen, herritar beltzak estrukturalki eta instituzionalki diskriminatzen zituen, eta herritar zuriak pribilegiatu. Urteetako borrokaren ondoren, 90eko hamarkadan herrialdea demokratizatzeko prozesua abiatu zen, alderdiak legeztatu eta apartheidaren aurkako li-

der historikoa zen Nelson Mandela askatu zuten. Negoziazio prozesu horrek 1994an lehen hauteskunde demokratikoak antolatzea ekarri zuen, ANC gobernura eta Mandela presidentziara eraman zutenak. ANCK 1994tik, demokrazia formaren iritsieratik, etengabe gobernatu du herrialdea. Dena dela, oraindik ere Hegoafrikako askapen prozesuak arrazaren ardatzari guztiz lotua egoten jarraitzen du.

Une berezian murgilduta dago prozesu politikoa Euskal Herrian. Orokorrean, estatus politikoaren inguruko eztabaida irekia dago, lurraldez lurralde. Zeintzuk dira fase honetan erronka nagusiak sindikalismo soziopolitikoaren ikuspegitik?

Prozesu politikoa askapen prozesutzat ulertu du LABek bere sorreratik. Euskal langileriak pairatzen duen zampaketa nazionala, soziala eta patriarkala iraultzeko jaio ginen. Burujabetzan aurrera egitea funtsezkoa da guretzat, bi arrazoiengatik. Batetik, Kapitalaren mesedetan dena uniformizatzen den mundu batean, Euskal Herria herri bezala bizi dadin beharrezkoa dugulako. Bestetik, estatu tresnak garatzeak euskal langileen lan eta bizi baldintzak hobetzeko politika sakonagoak egitea ahalbidetuko duelako. Erabaki ahalmen handiago bat izatea ez da baldintza nahikoa, baina bai beharrezkoa, eraldaketa sozialean aurrera egiteko, Euskal Herrian badelako estatuetan baino indar harreman hobea langileen aldeko neurriak hartzeko. Euskal Herrian posible egin ditzakegu estatuetan ezinezko diren aldaketak.

Azken hamar urte hauetan ez da jauzirik eman burujabetza formal eta materialari dagokionean, baina burujabetzan aurrera egiteko eta euskal langileen interesen alde borrokatzeko baldintza hobek sortu dira, argi eta garbi. Ñabardurak ñabardura, Euskal Herriko hiru lurraldetako bakoitzean nagusi izan diren alderdi sistemikoak ahuldu egin dira eta ezkerreko independentismoa indartu; aldarrikapen nazionalak, klasekoek eta feministek pisua irabazi dute; eta kontrabotere sindikalismoak eragiteko gaitasuna areagotu du. Nafarroan emandako aldaketa instituzionalak edota EAJk Araba, Bizkai eta Gipuzkoan jasan-dako higadurak erakutsi du langileriak baduela eszenatoki politikoan eragiteko gaitasuna.

«Zain egon baino, aldaketa instituzionalak ahalbidetu eta behartuko dituen testuingurua sortzeko lanean ari gara»

IGOR ARROYO »

LAB sindikatuko koordinatzaile orokorra

Estatus politikoaren inguruko elkarriketei dagokienaz, argi dugu nazio izaera aitortu eta erabakitzeko eskubidea gauzatzeko aukerak zabalduko lituzkeen akordio bat erdiestea mugarririk historikoa litzatekeela. Baina LAB ez da etorri litekeenaren zain egongo. Kritikoak gara alderdi batzuk sindikatuoi ematen diguten (edo hobe esanda, ematen ez diguten) rolaekin; horren adibide, EAJk LABekin biltzeari emandako ezezkoa, estatusarena alderdien arteko afera dela argudiatuz. Edozein kasutan ere, hamar urte hauetan bezala aurrerantzean ere, langileen eta oro har herri sektoreen antolaketaren eta aktibazioaren bidez indar harremanak hobetzea da gure erronka. Aldaketa instituzionalen zain egon baino, aldaketa horiek ahalbidetu eta behartuko dituen testuingurua sortzeko lanean ari gara.

Zeintzuk dira zehazki sindikalismo soziopolitikoaren eginbeharrak?

Lehenik eta behin, euskal langileria paradigma subiranista eta eraldatzaile baten arabera antolatzea, bazterrean egon diren sektoreak erdigunera ekartzeko ahalegin espezifikoak eginez. Duela hogeita hamar urte ekin genion ibilbide feministari, duela hamar erabaki genuen sektore prekarioenetara gerturatzea eta azken Biltzar Nagusian garrantzia berezia eman diogu langile migratu eta arrazializatuen errealitateari erantzun dion sindikalismo antirrazista gartzeari. Finean, Euskal Herriko klase subjektua antolatzea eta berrosatzea bada gure lehen eginbeharra. Koherentzia eta indarra ematen digulako. Eta, azken aldian diogun bezala, krisi sistemikoak sortutako ondorez eli-

katzen den faxismoari aurre egiteko antidotorik onena delako.

Bigarrenik, praktika sindikal eralda-tzailea garatzea. Alegia, ez gara konfor-matzen lan eta bizi baldintza zehatzak hobetzeko borrokatzearekin, hori Eus-kal Herriko burujabetza eta eraldaketa prozesua elikatzeko baliatu nahi dugu. Zerbitzu publikoetan grebak egin ditu-gunean ez dugu soilik lan baldintzak hobetzea eskatu; zaintza, hezkuntza edota osasun sistema publikoaren egoera agenda politikoan kokatzeko baliatu dugu. Berdin, lantegi bateko lanpostuak defendatzean; langile jakin batzuen bizibidea defendatzeaz gain, bertako industriari eusteko eta ikus-pegi ekosozialetik berritzeko presio egiten ari gatzazkie instituzioei.

Eta, hirugarrenik, Kapitalari eremu guztiak lehiatzea: lantokiak, kaleak eta baita instituzioak ere. Kapitalak, sindikatuon funtzio soziopolitikoak ezerezean utzi eta lantokietara mu-gatu nahi du gure jarduna, enpresa eta sektore batzuetako negoziazio kolektibo klasikora. Gu eskema hori apurtzera goaz: patronalaren au-rrean indar harremanak hobetzeko lantokietako ekintza sindikala berritu dugu; klean (eta bereziki etxebizi-tzaren eremuan) gauzatzen den klase gatazkan esku hartzeko egitura sortu dugu; eta, langileen aldeko politikak egin ditzaten, instituzioak interpela-tzeko estrategia berritu dugu.

Irakurketa horren arabera zein da parte-hartze eta interpela-zio instituzionalarekin bilatzen dena?

Guk badakigu joko-eremu insti-tuzionala, egun, Patronalaren al-dekoa dela; baina Patronalaren aldekoak dira, halaber, negoziazio kolektiboaren joko-arauak eta ez diogu hargatik hitzarmenetan ho-bekuntzak lortzeko borrokari uko egiten. Kontraboteretik eragin behar

dugu, hitzarmenetan nahiz politika publikoetan aldaketa zehatzak lehia-tzeko eta, pultso horren bidez, langileen antolakuntza eta kontzientzia maila areagotzeko eta indar-harremanak hobetzeko. Kritika orokorretan geratu baino, alternatiba zehatzak aurkeztu eta borrokatzea da eraginkorrena. Hori erakutsi dugu azken urteotan: Nafa-rroan UGT-CCOOn monopolioarekin amaitzea, bi lan hitzarmen berri sortzea (esku hartze soziala eta adineko egoi-tzak) eta zenbait zerbitzu publikatzea lortu dugu. EAEn, era berean, hezkun-tza legearen mugak agerian utzi ditugu, osasun mahaian lokarri nagusia (pri-batizazioa) azalarazi dugu edota indus-tria politika baten falta salatu. Guk argi eta garbi dugu: Pradales eta Chiviteren Gobernuak nahiago lukete espazio ins-tituzionalean lehiatuko ez bagina.

Estrategia independentista egun instituzioetan boterea pilatzetik eta ezkerreko independentismoak gobernatzetik pasatzen da. Hori ho-rrela, zein irakurketa egiten da sin-dikalismotik instituzioez?

Gero eta antidemokratikoagoa den sistema kapitalista batean bizi gara, elite ekonomikoen interesak lehe-nesten dituen eta herrien burujabe-tza errespetatzen ez duena. Gainera, gure nazioak ez du estatu egiturarik eta bertako instituzioek eskumen

mugatuak dituzte lan harremanei eta babes sozialari dagokienez. Baina preseski horregatik iruditzen zaigu sindikatu independentista baten in-terpelazioak Gobernuen politiken izaera antisozialaren salaketatik ha-ragoko irismena izan behar duela. Gure praktika sindikalaren bidez lan harremanetarako eta babes soziale-rako euskal esparrua eratzeke alda-rrikapena indartu eta edukiz bete be-har dugu. EAJ eta PSNrengan ez dugu ikusten inolako interesik norabide horretan urratsak emateko; argi dago ezker independentismoak gobernu-ra ailegatzeak aukera berriak irekiko lituzkeela. Baina hori bezain argi dio-gu: ezker independentismoak gober-natuko balu ere, ez ginateke Gober-nuaren lidergoaren zain geldituko. Azken urteotako esperientziak argi erakutsi digu beharrezkoa dela kale-tik tira egiten jarraitzea, Gobernuak ahalik eta urrats ausartenak emate-ko moduko baldintzak sortzeko.

Zein dialektika eraiki daiteke dina-mika sozio-sindikalen eta politi-ka instituzionalaren artean?

Esparru sozio-sindikalak autonomoa izan behar du. Langileen nahiz herri sektoreen beharrak jarri behar ditu erdigunean. Eta politika instituziona-la bide berrietatik abiatu dadin bultzatzea egin behar du, langileen aldeko neu-riak hartzeko bertako instituzioek eskumen eta ahalmen berriak har ditzaten bultzatuz. Horretarako, in-dar harremanen kontzientzia izan behar du eta harreman hori hobe-tzeko estrategiak garatu. Izan ere, aldaketa politikoak eragiteko, da-gokion instituzioari eskari zerrenda bat egitea baino ariketa sakonagoa beharrezkoa da. Era berean, kohe-rentzia zaintzea garrantzitsua da: hirugarren bati eskatzen diozuna zuk zeuk egiteko prest egon behar duzu. Eta baita konkordantzia ere: aurrekontu publikoetan, hitzar-menetan bezala, eduki zehatzak

“ EUSKAL
HERRIAN POSIBLE
EGIN DITZAKEGU
ESTATUETAN
EZINEZKO DIREN
ALDAKETAK ”

borrokatu beharra dago, aurrera-pausoei balioa eman eta aldaketa sakonagoetarako baldintzak sortu.

Politika instituzionalaren ikus-pegitik, berriz, langileek eta herri sektoreek dituzten beharrak eta eskariak operatibizatzea da erronka. Joko-eremu instituzionalaren arauen jakitun izan bai, baina borroka ideologikoaren eta masa borrokaren bidez arau horiek aldatzeko, posible denaren eremua zabaltzeko, aukeran sinistu beharra dago. Aldaketa sozial eta politikoak sustatu nahi dituen ororentzat sindikalismoak lehentasunezko interlokutore bat izan beharko luke. Agenda partekatu bat bilatu beharko litzateke bi esparruetatik burujabetza eta eraldaketa prozesua sustatu nahi dugunon artean. Eta sor daitezkeen ikuspegi eta erritmo desberdinak kudeatzen ikasi beharko genuke, ulertuz esparru bakoitzak baduela bere misioa eta bere rola.

LABek azken kongresuan bere burua ezkerreko independentismoaren erreferentzia sindikal gisa izendatu zuen. Zer esan nahi da horrekin?

Pasa den mendeko 90eko hamarkadaren erdialdera arte, sindikatu nagusiek (ELA, UGT eta CCOO) eredu politiko eta ekonomikoaren oinarriak partekatzen zituzten, besteak beste, kontzertazio sindikalismoa eta autonomismoa. LAB zen kontraboterea, sindikalismo soziopolitikoa eta independentismoa aldarrikatzen zituen sindikatu bakarra. LABen hazkundea nahiz trantsizio posfrankistaren gabeziek eszenatokia irauli zuten: ELA LABengana gerturatu eta, ESK, Steilas, Hiru eta EHNErekin batera euskal gehiengo sindikala sortu zen. Ordutik, hipotesi bat egon da mahai gainean: LABen, ELAren eta ezker independentismoko adierazpen politikoaren arteko aliantza, eragile bakoitzaren autonomia aintzat hartuta,

“ LAN
HARREMANETARAKO
ETA BABES SOZIALERAKO
EUSKAL ESPARRUA
ERATZEKO
ALDARRIKAPENA
INDARTU ETA
EDUKIZ BETE
BEHAR DUGU ”

burujabetza eta eraldaketa prozesua elkarrekin sustatzeko.

2000ko hamarkadan zehar ELAk borroka armatua jo zuen horrelako indar metaketa baterako oztopotzat. Baina behin borroka armatua amaituta, ezker independentismoak maila instituzionalean hartutako ildo politikoa omen zen oztopo berria. Hirugarren baten ildoaz eztabaidatu baino, LAB-ELAren artean, gure autonomia sindikaletik, burujabetzarako prozesu politikoa elikatzeko abian jarri genezakeen ildoaz eztabaidatzea proposatu genion guk ELAri, baina uko egin zioten bide hori arakatzeari: 2017an adostu genuen adierazpen politikoak ez zuen garapenik izan eta bidelagunik gabe geratu ginen, sindikalismotik, prozesu politikoan eragiteko estrategian. Horixe kokatzen da 2022ko Biltzar Nagusian hartutako erabakia: ELArekin posible ez bada, LABek hartuko du bere gain ezkerreko independentismoaren erreferentzia sindikala izateko ardura. LABek egingo du, egiten ari da, burujabetza eta eraldaketa sozialeko prozesuari ekarpen sindikala.

Zein harreman garatu nahi dira ezkerreko independentismoaren gainontzeko eragileekin?

50. urteurrenean esaten genuen bezala, adarrak zabaldu ditu LABek, baina sustraiak askapen mugimenduan sendo mantenduta. Euskal askapen mugimenduak hiru elementu estrategiko partekatzen ditu: egitasmo estrategikoa (Errepublikan independente, sozialista, feminista eta euskalduna); ibilbide historikoa (borroka antifrankistatik autodeterminazioaren aldeko borrokara); eta kultura politikoa (eraldaketa sozialeko burujabetzaren zentralitatea, ikuspegi nazionala, interes korporatiboa gainditzen duen sen eraldatzailea).

Era berean, askapen mugimendua ekosistema organizatibo bat ere izan da, azken hamar urtetan aldaketa handiak bizi izan dituen: ETArekin desagerpena; Sorturen sorrera, ondorengo birfundazioa eta berriki egindako egokitzapena; EH Bildu eta EH Bairen sorrera, lehenik koalizio elektoral gisa eta ondoren ezkerreko subiranismoaren bilgune politiko zabal eta anitz gisa. LABek ere bere bidea egin du. Ibilbide eta ikuspegi politiko anitzak dituzten langileak afiliatu eta antolatu ditu. Euskal langileen interesak defendatzeko eta bere ildo definitzeko orduan erabateko autonomia garatu du. Eta autonomia horretatik abiatuta, eremu sindikal, sozial eta politikoaren arteko agenda sozial partekatu baten alde lan egin du, eragile subiranista nagusien arteko adostasunak bilatuz. Zailtasunak zailtasun, esan dezakegu badagoela sektore sozial zabal batek partekatzen duen orube komun bat, aldarrikapen partekatu batzuk, zentzu komun subiranista eta eraldatzaile bat, udaberri honetan nabarmen irudikatu dena: martxoak 3ko 50. urteurrena, martxoak 8, martxoak 17ko Greba Orokorra, Korrika, Gazte Topagunea... ■

Programa sozioekonomikoa.

Parte hartze eta interpelazio instituzionala

Sindikatuaren Programa Sozioekonomikoan jasota ditugu Lan Harremanetarako eta Babes Sozialerako Euskal Esparruari begirako konkrezio eta proposamenak. Horien artean demokrazia partehartzailean sakondu eta langileok politika publikoen definizioan parte hartzeko gogoetan sakondu dugu, eta, beste hainbat neurriren artean, egungo Gobernantza ereduak dituen hutsuneak gaindituko lituzkeen eta langileoi iniziatiba legislatiboak aurkezteko aukera emango ligukeen Lanaren Kontseiluaren sorrera jarri dugu gure aldarrien lehentasunetan.

Ariketa hau egitea ez da teorizazio hutsa, ikuspegi estrategikotik gure jarduna edukiz bete eta erabakiak eraberritzeko aukera ematen digu. Azken Biltzar Nagusian LABek langile interesak defendatzeko klase borroka esparru guztietan garatu behar dela sinetsita, sindikatuaren parte hartze instituzionalaren lerroa berritu dugu, azken hamarkadetan hartutako erabakiak eta erabiltako estrategia eguneratzeko eta eraginkortzeko asmoz.

Borroka instituzionala nekeza da kontrabotere sindikalismoa egiten dugunontzat. Are gehiago hamarkadetan zehar gure Herria gobernatu dutenek eraikitako elkarrizketa sozialaren ereduaren baitan. Indarrean diren organoetan dauden gainontzeko subjektuek ez dute erabaki hori erraztuko, gainera. Patronalak bere neurriera egindako espazioak

nahi ditu: Gobernuek politika neoliberalak zurrizko eszenatokiak, non kontzertazio sindikatuak atrezzoaren parte diren. Partida jokatzeko erabakirik zailena dela jakinda, eragiteko hautua egin dugu.

IBILBIDEA ETA BALANTZEA

LABetik beti defendatu izan dugu parte hartze espazioak aberastasuna (bir)banatzeko eta bizi eta lan baldintza duinak bermatzeko elkarrizketa guneak izan behar direla. Era berean, argi izan dugu beti langileen aldeko politikak gauzatu ahal izatea indar harremanen araberrakoa dela, eta horretarako lantokietako eta kaleko aktibazioari eustea ezinbestekoa dela.

Horretarako, LABentzat, balizko edozein elkarrizketa-gunetan langile-

riaren defentsa egin nahi bada, hainbat oinarriren arabera ezaugarritu behar litzateke. Hasteko, autonomia izan behar du; alegia, patronalaren agenda eta interesak inposatuko ez dituen, eta edozein gai soziolaboralez arduratuko litzatekeena. Bigarrenik, Estatuetan hartzen diren erabakien aurrean Euskal Herrian hartzen diren erabakiak defendatuko dituen, lan-harreman eta babes sozialerako euskal esparrua eratzeke apustua egiten duena, norabide horretan urratsak emateko aukerak eskainiz. Eta, azkenik, lan-harreman eredu berria ekarriko duen elkarrizketa-gune inklusibo eta eraginkorra abiatzeko borondatea izatea.

Egungo egoera aztertuz, ordea, bestelakoa da joko zelaia. Azken lan erreformen bidez prekarizazio prozesuak azkartu eta hedatu egin dira, patronalak boterea handitu eta dirua irabazten jarraitu ahal izateko. Bide horretan, ezinbestekoa izan da, batetik, kontzertazio sindikalismoa hauspotu duen eredu ezartzea eta, bestetik, estatuko eremua inposatzea bertatik etorritako edozein neurri aplikatuz eta marko horrek ezartzen dituen mugak onartuz. Modu horretara patronalarentzat espazio eroso bihurtu dute egungo elkarrizketa sozialeko markoa. LABek ez du mahai horretan parte hartuko.

Hego Euskal Herrian elkarrizketa soziala Madrileko eredu ezartzeko bidea izan da, gainera.

“ LANGILE INTERESAK DEFENDATZEKO KLASE BORROKA ESPARRU GUZTIETAN GARATU BEHAR DELA SINETSITA, SINDIKATUAREN PARTE HARTZE INSTITUZIONALAREN LERROA BERRITU DUGU ”

Gobernu ordezkariak ikusle paperera mugatu, edo okerrago, Patronalaren aliatu bilakatu eta Patronalari beto eskubidea onartuta eraiki den mahai hutsala. EAEn modu antidemokratikoan osatu da, gehiengo sindikalaren iritzia aren aurka, CCOO-k eta UGT-k osatzen duten gutxiengo sindikalari eman baitzaio ahotsa eta espazioa.

Badira bestelako espazio batzuk ere, Kontseilu Ekonomiko eta Soziala, Osalan, Lanbide, Nafar Lansare... Patronalak, prekarizazio prozesuarekin jarraitzeko erabili nahi dituzte parte hartze instituzionalerako organo horiek. Zoritzarrez, gehienetan bidelagun dituzte Gobernu ordezkariak. Parte hartzeko aukera duten bestelako subjektuen papera ikuslearena izaten da sarri, soilik kontsultarako diren Organoak direlako normalean, edota eskumen mugatukoak. Hala izanagatik ere, badira horietan gure ekin-tza soziosindikala garatzeko aukerak, baita arrakalak eragitekoak ere.

Joko zelai honetan eroso eta onurak ateratzeko prest dauden sindikatuak ere baditugu. Nafarroa Garaian harkadetan Erregimenak eraikitako hanka soziolaboralaren parte ezinbestekoa izan dira CCOO eta UGT, 1995ean CENekin sinatutako akordio inter-sindikalararen bidez apartheid sindikala hauspotu dutenak, besteak beste. Honela, Gobernuaren, Patronalaren, UGTren eta CCOOen artean Espainiar estatuaren luzapena zen holding oso bat antolatu zen. Erakunde publikoek eman beharko lituzketen zerbitzu asko UGT eta CCOOen esku utzi ziren: bi erakunde horietako bakoitza urtero 6 milioi euro baino gehiago kudeatzera iritsi zen. 2015eko aldaketa instituzionalaren ondotik erdua pitzatu eta arrakalak eragin baditugu ere, oraindik orain langileon aurkako eta, zehazkiago, kontrabotere sindikalismoa bazterrean uzteko ereduak indarrean dirau.

“ PARTIDA
JOKATZEA
ERABAKIRIK ZAIENA
DELA JAKINDA,
ERAGITEKO HAUTUA
EGIN DUGU ”

Horren lekuko Lanbidearteko Gutxieneko Soldata propio bat negoziatzeko LAB eta ELAk eginiko eskaerari CEN, CCOO eta UGTk emaniko erantzuna.

EAEn ere, kontzertazio markoan eroso, CCOO eta UGTk konfrontazioari uko egin eta estatu mailatik ezartzen diren erabakiak aplikatzearekin ados daude, baita sindikalismoaren paperari iritzi emaille hutsa izatearekin ere. Ezin dugu ahaztu parte hartze gune hauek finantziario iturri bihurtu direla patronalarentzat nahiz CCOO eta UGTrentzat.

Ipar Euskal Herrian, aldiz, LABen bilakaera bestelakoa izan da. Euskal Hirigune Elkargoaren sorrera, eskumen mugatuak dituen arren, positiboa izan da, eremu administratiboa aitortzen duelako eta horrek eremu sozioekonomikoan ere ate berriak irekitzeko aukera eskaintzen duelako. Honela, Garapen Kontseiluaren baitan, elkarriketa gune propio bat sortzeaz hitz egin izan da. Eremu sindikalean, tamalez, CGTk egun arte ez du horretarako borondaterik adierazi. Kontrara, CFDT eta LABek horren aldeko apustua egin izan dugu. Eremu patronalean ere izan da borondatea adierazi duenik.

Gure aldetik, sektorearteko izaera duen CPL izeneko komisio baten alde egin izan dugu azken urteetan, horretarako bide juridikoak egon badaudelako eta Frantziar Estatuan barna existitzen direlako. Aldi berean, 50 langiletik behera dituzten Herriko Etxeetako langileentzat negoziazio kolektiborako Ipar Euskal Herri mailako eremu berezi bat sortzea aldarrikatzen dugu.

Euskal Hirigune Elkargoko Lehendakaria lehen aldiz abertzalea izateak, negoziatio eta erabaki guneak gerturatzeko eta esparru sozioekonomiko propio bat eratzekeko urratsak emateko aukera berriak irekitzen ditu.

EGUNGO EGOERA ETA AUERRERA BEGIRA

Nafarroako aldaketa instituzionalarekin eta EAEn Pradales operazioaren ondoren, lehendik egituratutako parte-hartze espazio iraunkorrez gain, bestelako foro eta mahaiak ere sortu dira. Industria, osasungintza, hezkuntza, segurtasuna, segregazioa... bakoitzak ezaugarri zehatzak izan baditu ere, denetan agerikoa izan da langileon lan baldintzak eta politika publikoen ereduaren arteko eztabaida deslotzeko ahalegina.

Marko horien helburua ez da izan adostasunak eraikitzea, adostasunak irudikatzea baizik. Hala ere, batzuen asimilazioaren eta besteen utzikeriaren aurrean, LABetik partida bakoitza aztertu eta aukeren arabera jokatzeko erabaki dugu, batzuetan garaipen esanguratsuak eskuratuz eta bestetan mahai hauen izaera antzua agerian utziz.

Horrela, “a priori” kritika egin eta desagertu edota modu sistematikoan eta otzan parte hartu beharrean, espazio horiek bere horretan helburu bilakatu beharrean... tresna gisa ulertu

ditu sindikatuak. Langileen aktibazioa bilatu, mahaian jarrera irmoarekin jardun eta gaiaren arabera erabakiak hartuz joan gara. Horrela, Gobernuetatik nahieran antolatutako foro hauen izaera desegonkortzeko aukera izan dugu, irudikatu nahi den normaltasuna hautsiz eta, aldi berean, langileon interesekoak diren gaietan presente egonda.

Espazio iraunkorrak diren horietan ere (Kontseilu Ekonomiko eta Sozialen, Osalanen, Nafar Lansaren edo Lanbide), modu berean jardun dugu. Urteetan gure presentziarik gabe jardutera ohitu diren espazioetan hizkuntza ohiturak aldarazi ditugu, inposaketaz mozorroturiko akordio etengabearen joerarekin amaitu dugu eta, era berean, langileoi eragiten diguten gaien inguruan lehenago ez genuen informazioa eskuratzeko aukera baliatu dugu. Gure ekintza soziosindikala indartzeko bidea egin dugu eta beste batzuen zaildu: eraginkortasunean irabaziz, aurreikuspenak egiteko gaitasuna biderkatuz eta interpelazio politiko-instituzionala finduz joan gara.

Jokalekua astintzea lortu dugu, beraz. Ezin bestela ulertu martxoaren 17ko gutxieneko soldata hemen erabakitzeko Greba Orokor arrakastatsuen ondoren jasotako erantzunean Gobernu zein Patronala gaia ekinbide instituzionalera mugatzeko saiakeran tematzea.

Gogoratu behar dugu Herri Ekimen Legegile bana aurkeztu genuela Nafarroa Garaian zein EAEn, aspaldiko sinadura bilketa handiena eginez gutxieneko pentsioen aldekoarekin batera. Biek ezezkua jaso zuten eztabaidatuak izan baino lehen.

Nafarroa Garaian, Greba Orokorretik hilabete eskasera, CEN, CCOO

eta UGT hirukoa grebaren arrakasta euren mesedetan erabiltzeko saiakeran ari dira. Nafarroako CCOO eta UGTek orain arteko aldarrikapenak aldatu dituzte, gutxieneko soldata propioaren aurka posizionatzetik, hitzarmenetan gutxieneko 1500 euroko soldata aldarrikatzera pasatu baitira. CEN ere, mahaian ez agertzetik, hitz egiteko prestutasuna adieraztera pasa da, beti ere, eskubide murrizketen truke. Bide horretan CEN-CCOO-UGT hirukoa ados jarri da ELA eta LABek ordezkatzeko kontrabotere sindikalismoa baztertzeko. Besteak beste, mahaian hitz egin ahal izateko 1995. urtetik indarrean dauden eta Nafarroako elkarrizketa sozialeko marko bipartitua ahalbidetu zuten akordioak babestearen baldintza onartezina ezarri nahi izan dute. Zalantzarik gabe, parte hartze instituzionalari begira LABek irekitako lerroa mugatzeko jokaldia da honakoa.

EAEn Confebaskek ezezkoan jarraitzen du, eta EAJk eta PSEk bere ardurak betetzen ez dituen patronalari

babesa kendu beharrean, berau eta gutxiengoan den kontzertazio sindikalismoa (CCOO-UGT) babesteko eta diruz hornitzeko ekimena abiarazi du Elkarrizketa Sozialaren Instituzionalizaziorako Legea aurkeztuz. Lege berri horrekin CONFEBASK zuritzeko urratsa eman du Gobernuak. Horrela, CONFEBASKek bere betebeharrak betetzen ez baditu ere, eta are gehiago, bere ordezkaritza egiaztatu gabe dagoen arren, gobernuko alderdiek patronalaren interesak zaintzen jarraitzen dute. ELA eta LABek hauteskunde sindikaletan EAEko ordezkaritza sindikalaren %60 baino gehiago dugun arren, elkarrizketa sozialeko markoaren inguruan dugun lerro sindikala ez da onartua, eta, ondorioz, baztertuak gara. Bitartean, Torres sailburuak ulertarazten du Elkarrizketa Sozialen parte hartzen ez duten sindikatuak nolabaiteko zigor bat izan beharko luketela, gobernantza eredu klientelarean koska bat gorago igoz. Guzti hau noiz eta LGSren aldeko Greba Orokor arrakastatsu baten ondoren.

Argi dagoena da LABen presentzia deserosoa zaiela kapitalaren ordezkari. Langileen interesak eta klase borrokaren adierazpenak mahai eta foro hauetatik kanpo nahi dituzte, eta horretarako arkitektura instituzional oso bat eraiki dute hamarkadetan zehar. Lotesleak ez diren aholkuak, soilik kontsultarako diren foroak eta oro har eragiteko gaitasuna erabat kamustuta duten parte hartze instituzionala diseinatu da, nahieran erabiltzen dena lagunak saritu, patronalak dirua egin eta politika neoliberalak ezartzeko. Hala ere, marko horietan arrakalak eragiten jarraituko dugu, gure ekintza sindikal soziopolitiko indartzeko tresna gisa baliatzen ditugun bitartean. Azken batean, bidea urratzen jarraituko dugu, Lan Harreman eta Babes Sozialeko Euskal Esparrua eraikitzeko. ■

**“ LABETIK
PARTIDA BAKOITZA
AZTERTU ETA AUKEREN
ARABERA JOKATZEA
ERABAKI DUGU,
BATZUETAN GARAIPEN
ESANGURATSUAK
ESKURATUZ ETA
BESTETAN MAHAI
HAUEN IZAERA ANTZUA
AGERIAN UTZIZ ”**

Eraldaketarako sindikalismo soziopolitikoaz

Langile borroka eta mugimendua bizi-bizi zegoen testuinguruan jaio zen LAB. Momentu hartan lan eta bizi baldintzak hobetzeko borroka-rekin batera, aldarrikapen politikoek indar handia zuten langile mugimenduaren baitan. Frankismoaren honddarretan, haustura demokratikoaren aldarrikapena, errepresaliatuentzat amnistia edo Euskal Herriaren autodeterminazio eskubidea aitortzea ziren aldarrikapen politiko nagusiak.

Borroka ziklo oso baten irekiera eman zen horrela. Euskal Herriaren askapen nazionala eta sozialismoaren aldeko borroka uztartzeko jaio zen Ezker Abertzalea, eta LAB sindikatuaren sorrera eta hedapena prozesu horren emaitza eta eragilea izan da aldi berean. Urteak igaro ahala LABen euskal sindikalismo eraldatzailea aberasten eta zabaltzen joan da, baina aldaketa soziopolitikoak eragiteko bere bokazioari eutsi dio beti.

Talaia honek gobernu, instituzio eta estatu egiturak edo eskumenak euskal askapen eta eraldaketa prozesuaren zerbitzura nola jar daitezkeen du gogoeta ardatzetako bat. Instituzioen eta estatuaren esparrua kontraesankorra da kontrabotere sindikalismoarentzat. Euskal Herrian ere berau gobernatu duten elite politiko eta ekonomikoek

euren interesen defentsarako funtzionala den elkarriketa sozial eta parte hartze politikorako eredua eraiki dute, hau da, estatuen eta patronalaren menpekoa.

Sindikalismoari eman nahi izan zaion – eta batzuek asumitzen duten – kanpo-behatzaille paper subalterno eta defentsibo hutsetik ihes eginez, eremu hauek klase borrokarako, burujabetzaren eraikuntzarako eta demokratizaziorako esparru bezala ulertzen ditu LABek, indar harremanak aldatzera bidean lantokietan, kalean eta instituzioetan borrokatuz.

Ez da edonolako momentua. Krisi sistemiko globalari nolako erantzuna emango zaion jokoan dagoen arren, Euskal Herrian askapen prozesuan aurrera urratsak emateko aukera irekia dago, estatus politikoa eztabaidagai, eta ezkerreko independentismoa indartsu dago maila sozialean, politikoan, instituzionalean eta baita sindikalean ere. Eraldaketa politiko eta sozialerako prozesuak dinamikoak eta konplexuak dira, eta sindikalismo eraldatzailearen egitekoa ez da norbere zilborrera bil-

du eta ikusle edo ebaluatzaile papera hartzea, baizik eta erronkei heldu eta konprometitzea.

Izan ere, eraldaketa sozial eta politikoak aktore ezberdinen arteko kooperazioa eskatzen du, nahiz eta badakigun sindikalismoaren eta alderdi zein instituzioen arteko dialektika ez dagoela kontraesan eta tentsioez salbu. Hala ere, bakoitzaren autonomia errespetatuz, komunean ditugun helburuen mesedetan, eragile sindikal, sozial eta politikoen arteko oinarri komunak adostu eta sinergiak bilatzea da aurrerapenak lortzeko gakoa, azken hamar urteetan Nafarroan edo Ipar Euskal Herrian ikusi dugun bezala, baita ere nazioarteko hainbat askapen borrokatan.

Langile mugimendutik eta sindikalismotik posible da indar harreman berriak eraiki eta aldaketa politiko eta sozialak eragitea, orain arte egindako ibilbideak frogatu digu hori. Posible izateaz gain, eraldaketan eragin biderkatzailea eta estrategikoa izan dezake. Hortaz, abagune historiko honi arduraz eta konpromisoz heldu behar diogu burujabetzaren, langile klasearen eta trantsizio ekosozialista eta feministaren alde eragiteko. ■

Sobre un sindicalismo sociopolítico para la transformación

LAB nació en un contexto de intensa movilización y efervescencia del movimiento obrero. En aquel momento, junto con la lucha por mejorar las condiciones de trabajo y de vida, las reivindicaciones políticas tenían un gran peso en el seno del movimiento obrero. En los estertores del franquismo, las principales reivindicaciones políticas eran la ruptura democrática, la amnistía para las personas represaliadas y el reconocimiento del derecho de autodeterminación de Euskal Herria.

Así se abrió todo un ciclo de lucha. La Izquierda Abertzale nació para unir la lucha por la liberación nacional de Euskal Herria con el socialismo, y la creación y expansión del sindicato LAB ha sido al mismo tiempo resultado y motor de ese proceso. Con el paso de los años, el sindicalismo vasco transformador de LAB se ha ido enriqueciendo y ampliando, pero siempre ha mantenido su vocación de impulsar cambios sociopolíticos.

Uno de los ejes de reflexión de este Talaia es cómo los gobiernos, las instituciones y las estructuras o competencias estatales pueden ponerse al servicio del proceso de liberación y transformación de Euskal Herria. El espacio institucional y estatal es contradictorio para el sindicalismo de contrapoder. En Euskal Herria, las élites políticas y económicas que la han gobernado han construido un modelo de diálogo social y participación política funcional para la defensa de sus intereses, es decir, subordinado a los Estados y a la patronal.

Huyendo del papel subalterno y meramente defensivo o de observador externo que se ha querido otorgar al sindicalismo —y que algunos asumen—, LAB entiende estos espacios como ámbitos para desarrollar la lucha de clases, la construcción de soberanía y la democratización, peleando en los centros de trabajo, en la calle y en las instituciones para transformar las relaciones de fuerza.

No estamos ante un momento cualquiera. Aunque todavía está por ver qué respuesta se dará a la crisis sistémica global, en Euskal Herria existe una oportunidad abierta para dar pasos adelante en el proceso de liberación, con el estatus político en debate,

y con un independentismo de izquierdas fuerte en el ámbito social, político, institucional y también sindical. Los procesos de transformación política y social son dinámicos y complejos, y la tarea del sindicalismo transformador no es replegarse sobre sí mismo y asumir un papel de espectador o evaluador, sino de afrontar los retos y comprometerse.

De hecho, las transformaciones sociales y políticas exigen la cooperación entre diferentes actores, aunque sabemos que la dialéctica entre el sindicalismo y los partidos políticos e instituciones no está exenta de contradicciones y tensiones. Aun así, respetando la autonomía de cada cual, la clave para lograr avances es acordar bases comunes y buscar sinergias entre agentes sindicales, sociales y políticos en favor de los objetivos que compartimos, tal y como hemos visto en los últimos diez años en Nafarroa o Ipar Euskal Herria, así como en diversas luchas de liberación a nivel internacional.

Desde el movimiento obrero y el sindicalismo es posible construir nuevas relaciones de fuerza e impulsar cambios políticos y sociales; el recorrido realizado hasta ahora así nos lo ha demostrado. Además de ser posible, puede tener un efecto multiplicador y estratégico en la transformación. Por ello, debemos afrontar esta coyuntura histórica con responsabilidad y compromiso para avanzar en favor de la soberanía, de la clase trabajadora y de una transición ecosocialista y feminista. ■

Alvaro Garcia Linera Bolviako presidente orde ohiak argitaratu berri duen *El concepto de Estado en Marx* liburua erreseinatu du Martin Arbeo Ipar Hegoako kideak. Politika instituzional aktiboa utzi

zuenetik koadro militante berriak formatu nahian ari da Garcia Linera, eta Estatuaz egin duen gogoeta hau jasotzea funtsezkoa da, baita gurea bezalako sindikatu batentzat ere.

Sindikalismoa eta estatua

Bolivian mugimendu sozialetatik abiatutako borroka politikoak gobernua eskuratzera jauzia eman zuen 2005ean. Orduz geroztik, mugimendu politiko eta sozial eraldatzaitetik Estatuko gobernua eskuratu eta berau eraldaketa prozesuaren zerbitzura jartzeko ahalegina egin dute hamarkada luze batean zehar. Prozesu horrek utzi dituen irakaspenak teorizatzeke ahalegina egin du Alvaro Garcia Linera presidente orde ohiak liburua berrian.

Horretarako, tradizio marxistak gai honen inguruan izan duen garapen teorikoa errepasatzetik abiatzen da liburua, ondoren zuzenean Marxengan oinarritzen den bere irakurketa propioa plazaratzeko. Marxek Estatuaz zuen irakurketa aldarrikatzea ere bilatzen baitu Linerak.

Hala ere, gogoeta horiek gure errealitate eta baldintzetatik pentsatzeko saiakera da honako testu hau, liburuan oinarritutako erreseina fidel bat egitea baino gehiago. Azken batean, Estatuaz egiten dugun irakurketak sindikalismoaren eginbeharretan ere eragin zuzena du, eta horren

inguruan pentsatzeko aukera paregabea eskaintzen digu presidente ordeak planteatzen duen eztabaidak. Konkretuki, gobernu, instituzio eta estatu egiturak gure askapen eta eraldaketa prozesuaren zerbitzura nola jar daitezkeen gogoetatzea da asmoa, eta bide horretan sindikalismoak bete ditzakeen egitekoek pentsatzea. Saia gaitezen beraz.

ESTATUA TRADIZIO MARXISTAN

Marxismo klasikoak Estatuaren ulerkera instrumentalala izan du historikoki, oso murriztailea. Klase dominatzaileen diktadura ezartzeko tresna gisa ulertu izan du, besterik gabe. Sarri esan izan da Marxen garaia loturiko irakurketa zela hori, zeinetan Estatuaren egitekoak dimentsio errepresibora murrizten ziren. Kontrara, Garcia Linerak liburua honetan argia ematen du Marxek jadanik Estatuaren irakurketa konplexuagoa egiten zuela erakusteko. Dena den, tradizio marxistan kontuan izan beharko liratekeen garapen batzuk laburbiltzen ditu testuak, Estatuaren irakurketa instrumentalista gainditzera bidean lagungarri izan daitezkeenak.

ÁLVARO GARCÍA LINERA 1962, COCHABAMBA (BOLIVIA)

intelektual kritikoa eta militante sozial eta politikoa da. Boliviako Tupac Katari gerrillan parte hartu zuen 90eko hamarkadan; horren ondorioz, torturatua eta bost urtez espetxeratu izan zen. 2005etik 2019ko estatu kolpera arte Boliviako Estatu Plurinazionalen Evo Moralesen presidenteordea izan zen. Orduz geroztik etorkizuneko koadro militanteak formatzen dihardu.

Lenin izan zen marxismoak (berezi-ki Engelsek) Estatuaz gogoetatutakoa lehen aldiz sistematizatu zuena. Bere obra ezagunenean, *Estatua eta Iraultza*, argi utzi zuen iraultza gauzatzeko proletalgoak estatu boterea lortu beharra zuela. Testu hori Urriko iraultza gauzatu baino hilabete batzuk lehena go izan zen idatzia, prozesu iraultzaile betean, eta irekitzearen koiuntura politiko konkretuan jarduteko gako politiko-teorikoak ematea zuen helburu. Hau da, Estatuaren teoria oso bat osatzeko baino, bataila politikoan erabiltzeko testua idatzi zuen. Laburbilduz, proletalgoak estatu boterea konkistatu beharra zuela zioen, Estatuaren irakurketa zehatz batean oinarrituz; Estatua, klase kapitalisten mesedetan eta langileriaren aurka jarduteko sorturiko tresna gisa definitu zuen Leninek. Ondorioz, langileriak estatu boterea eskuratu beharra zuen, baina makineria hori desegiteko, hausteko... helburuarekin. Ondoren, proletalgoak bere estatu aparatatu propioak sortu beharra zuen, bere interesen defentsan jardungo zutenak (proletalgoaren diktadura gisa ezagun egin den formularen bidez), eta denborarekin iraungitzen joango zirenak (sozialismotik komunismorako bidean).

Leninen ikuspegi hori oinarri harturik hedatu zen marxismoan aurrez aipatutako Estatua ulertzeko era instrumentala. Kontuan izan behar da, ordea, Leninen teorizazio hori koiuntura konkretu batean egin zela, non indar

iraultzaileak estatuaren konkistarako prestatzen ari ziren, iraultzarako aukera irekia zegoenean. Iraultza egin eta gero, Leninek berak, autokritikoki, estatu aparatuen inguruan esandakoak berrikusi behar izan zituen, egoera politikoak hala behartuta (esaterako, etsaiarenak ziren aparatuek desegin beharrean, bere egin zituen Sobietar Estatuak, armada kasu).

El concepto de Estado en Marx. Lo común por monopolios. Álvaro García Linera.

Editoriala: Akal
Orrialde kopurua: 224
Hizkuntza: Gaztelera

Leninek Estatuaz egindako irakurketa hori zabaltzeko eta garatu zuen Gramscik ondoren, ordura arte ohikoa zen irakurketa murriztailea gaindituz. Bere testuetan ekialdeko eta mendebaldeko herrialde motak ezberdindu zituen. Ekialdean (1917ko Errusian adibidez), Estatuak pisu handia zuen, eta gizarte zibila ez zen existitzen. Mendebaldeko estatuetan, ordea, gizarte zibila eta estatuak garapen maila altuagoa zuten, errealitateari konplexutasuna gehitzen ziotenak. Ondorioz, herrialde garatuetan bloke dominatzailearen hegemonia askoz ere errotuagoa zegoen, beraien boterea erreproduzitzen zuten aparatuek ezberdinak artikulatzeko gaitasuna baitzuten. Argiago esanda, kapitalismo garatuan klase dominatzaileek kontsentsua eraikitze gaitasuna zuten, ordena hegemoniko bat antolatzen. Beraz, estrategia iraultzailea estatu mota ezberdinetara moldatu behar zela defendatu zuen Gramscik. Lengoaia militarra metafora gisa baliatuz estrategia iraultzailean sakoneko aldaketa bat planteatu zuen komunista sardinia-rrak ekialdeko Errusia bezalako herrialdeetan maniobra gerrak posible ziren (estatu aparatuen konkistarako golpe azkarrak), baina ez mendebaldean, non posizio gerrak garatzea beharrezkoa zen (hegemonia eskuratzeko egin beharreko langeldoa).

Estatu kapitalista garatuak interpretatzeko orduan Nicos Poulantzasen hainbat pista ematen ditu. Bere

esanetan, Estatua indar harremanen kondentsazio bat da. Hau da, Estatua harreman sozial bat da, klase borrokaren produktu. Ondorioz, Estatua ez da burgesiaren eskuetan dagoen instrumentu soil bat, eta ezta ere ikuspegi liberaletik saltzen den instituzio neutralen multzoa. Estatua gatazka da, eta hartzen duen norantza indar harremanen emaitza da. Azken finean, klase borrokan garatzen diren indar harremanen kristalizazioa dira instituzio estatalak. Horren adibide argiak dira Bigarren Mundu Gerra eta gero sortu ziren Ongizate Estatuak, mundu mailan ematen ari zen klase gatazkaren ondorio izan zirenak.

Hala ere, Estatu Kapitalistek era egokian funtzionatzeko autonomia erlatiboa behar dutela dio Poulantzasek. Estatuaren autonomia erlatiboa beharrezkoa da kapitalismoaren garapenak burgesiari sortzen dizkion bi arazo nagusiei erantzuteko. Lehena, klase kapitalistak ez direla homogeenak, zati-tuta daudela eta frakzio bakoitzak bere interes propioak dituela. Estatuak klase dominatzaile guztiek era koherentean jardun dezaten bloke bakarrean artikulatzen ditu. Estatua, beraz, botere bloke bat da, ez klase bakar baten eskuetan dagoen instrumentu soil bat. Labur esanda, Estatuak klase dominatzaileak artikulatu eta antolatzen ditu, frakzio bakoitzaren interes partikularrak gainditzeko (unean uneko klase interes partikularrak sakrifikatuz, behar izatekotan). Horretarako du autonomia erlatiboaren beharra. Burgesiak duen bigarren arazoa, langile klasearen kontsentsua eskuratzeko duen zailtasuna da. Arazo horri erantzuteko, estatu aparatuek klase dominatuak desartikulatzen eta beraien antolaketa oztopatzen jarduten dira. Hori lortzeko, gizartearen interes orokorra defendatzen duela proiektatzen du Estatuak, interes uni-bertsalen ordezkari gisa azalduz. Era

horretan, langileriaren batasuna haus-tea lortzen du. Dena dela, aintzat hartu behar da Estatuaren autonomia hori erlatiboa dela. Krisi garaietan lausotu egiten da, eta klase dominatzaileen interesak era nabarmenagoan ordezkatu ohi ditu (eta horrenbestez klase dominatuen babesak galdu ohi du).

Laburbilduz, klase sozial guztiek zein klase borrokak Estatua zeharkatzen dute. Horrenbestez, instituzioek klase kutsu argia daukate, baina moldatuak izan daitezke. Gainera, klase borroka eta honen ondorioak ez dira soilik lana eta kapitalaren arteko talkan garatzen, hortik harago doaz. Are gehiago, Marx oinarrian duen tradizioarentzat, klase borrokaren espresio gorenaren langileriak botere politikoa eskuratzearan alde eta estatu aparatuek eraldatzeko egiten duen borroketan gertatzen da.

ESTATU EGITURAK ASKAPEN PROZESUAN

Estatuaren teoria marxistaren errepaso horrek ondorio batzuk uzten ditu. Hasteko, estrategia iraultzaile oro estatu boterea eskuratzetik pasatu behar bada, langileriak Estatuaren baitan bertan ematen den klase borrokan parte hartu beharko duela, ahal den heinean Estatu horren baitan posizioak konkistatuz, eta bere aldeko indar harremanak instituzioetan kristalizatzen saiatuz (eskubide laboral eta sozialen forman, esaterako). Ezin da Estatua kanpotik konkistatuko den elementu gisa pentsatzen jarraitu, ezin baitaiteke ahaztu Estatuaren barnean klase borroka gertatzen dela.

Bigarrenik, Estatuaren irakurketa konplexuagoa egiteak sindikalismoaren ulerkeran ere aldaketak dakartza. Nagusiki, marxismo murriztaileak Estatuaz egiten duen irakurke-

ta kamutsak sindikalismoaren ulerkeran motz berdina eraman ohi baitu lotua. Estatua klase baten diktadura ezartzeko tresna soil gisa ulertzen zuten berek, sindikalismoa langile klasearen interes ekonomikoak (kasu txarrenetan korporatiboak) defendatzeko antolaketa modua baino ez dela defendatzen zuten. Hau da, sindikalismoak langile klasea antolatzeko eta lan baldintzei loturiko interes berehalakoak defendatzeko balioko luke, baina ez langile klasea bere osotasunean askatzekoa. Kontrara, estatua harreman sozialen kondentsazio bezala ulertuz gero, sindikalismoak aldaketa politikoan izan dezakeen eragina ere biderkatzen da, irismen estrategikoa izan dezake bere egitekoak. Azken batean, klase gatazka estatuaren barnean ere ematen bada, bertan jarduteko estrategia bat pentsatu behar luke sindikalismoak (borrokaren bidez sorturiko indar harremanak estatu egitura eta instituzioetan kristalizatzen saiatuz edota estatuaren barneko langileak antolatu eta zuzenduz aldaketa politikoaren zerbitzura). Gure hizkuntzara ekarrita, langile mugimendu eta sindikatuen parte-hartze eta interpelazio instituzionalarekin posible da beste-lako indar harreman batzuk sortu eta instituzioen norabidean eragitea.

Azkenik, kontuan izan behar dugu gure eraldaketa eta askapen prozesua Euskal Herriko marko nazionaletik egiteak gaia are eta gehiago nahasten duela. Azken batean, ez gara Estatu-nazio independente bat, eta egitura estatal subalternoak izan arren bi estaturen menpe egoten jarraitzen dugu. Gainera, espainiar zein frantziar estatuetako indar harremanak aldakorrek dira, eta gure eragite gaitasuna mugatua da. Horrek esan nahi du gure egituretan eraldaketak bultzatu arren bi Estaturen mugak pairatzen jarraituko dugula. ■

Liburua

Teoría de la dependencia digital. Soberanía y desarrollo en el capitalismo del siglo XXI

Cecilia Rikap. 2026

<https://cajanegraeditora.com.ar> | <https://labur.eus/T20G1>

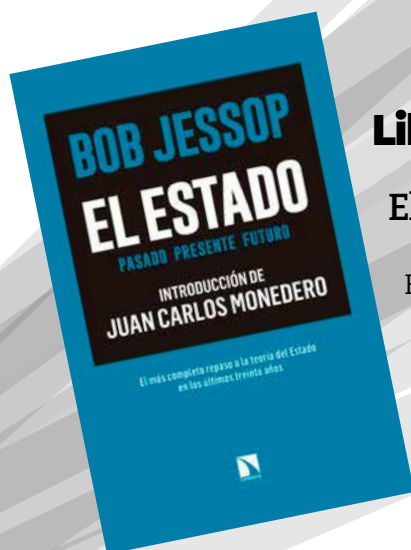

Liburua

Controlar y proteger: El retorno del Estado.

Paolo Gerbaudo. 2023

<https://versolibros.com> | <https://abur.eus/T20G2>

Liburua

El Estado. Pasado, presente, futuro.

Bob Jessop. 2017

<https://traficantes.net> | <https://abur.eus/T20G3>

Podcasta

Beraten 1x9 | A.A.aaaaa

Euskal Herria irratia

<https://euskalerrairratia.eus> | <https://abur.eus/T20G4>

“ A lo largo de la vida
de los pueblos y los Estados,
las contradicciones
fueron, son y serán
las fuerzas productivas
de los cambios,
las fuerzas productivas
de la revolución,
el motor
de la historia de las sociedades ”

Alvaro García Linera

Gehiago nahi?

Eduki gehiago www.iparhegoa.eus webgunean

Aldizkariak
eta eduki osagarriak

<https://labur.eus/talaiaaldizkariak>

Bideoak

Talaiaren erreprodukzio-zerrenda
Ipar Hegoaren youtube kanalean

<https://labur.eus/talaiabideoak>

Podcastak

<https://labur.eus/talaiaipodcastak>

